

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HALKLA İLİŞKİLER VE REKLAMCILIK ANABİLİM DALI**

**BARIŞ MANÇO ŞARKILARI BAĞLAMINDA BİREYSEL VE
TOPLUMSAL SORUMLULUKLARIN NİTELİKSEL BİR ANALİZİ**

Remzi BAYAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Simge ÜNLÜ

TEMMUZ - 2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BARIŞ MANÇO ŞARKILARI BAĞLAMINDA BİREYSEL VE
TOPLUMSAL SORUMLULUKLARIN NİTELİKSEL BİR
ANALİZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Remzi BAYAR

Enstitü Anabilim Dalı: Halkla İlişkiler ve Reklamcılık

“Bu tez 23/07/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Doç. Dr. Simge ÜNLÜ	Başarılı
Doç. Dr. Şakir GÜLER	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi İsmail KURTULDU	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet

Hayır

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütölen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Remzi BAYAR

23/07/2025

ÖN SÖZ

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca kıymetli görüşleri, rehberliği ve desteğiyle yanımda olan değerli danışmanım Doç. Dr. Simgе Ünlü'ye en derin şükranlarımı sunarım.

Yine tez yazım sürecinde ve öncesinde değerli görüşleriyle katkıda bulunan Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Metin Işık'a da içten teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim sürecim de dahil olmak üzere geçmişten günümüze, hayatın her alanında sevgi, sabır, anlayış ve desteklerini hiç esirgemeyen başta anneannem Gülsün Can, dedem Hilmi Can, rahmetli babam Mehmet Bayar ve annem Mukadder Bayar olmak üzere tüm aile bireylerime özel bir teşekkürü borç bilirim.

Son olarak sevgisini ve desteğini her daim hissettiren, ilerlemem için gerekli motivasyonu sağlayan, her konuda bana sabır gösteren ve varlıklarıyla yanımda olan çok sevgili arkadaşlarım Dilek Aksoy, Derman Yılmaz, Canan Yılmaz, Feyza Karaboğa, Gürcan Gökbaş, Hüseyin Gonca, Serdar Soylu ve İbrahim Yetim'e gönülden teşekkür ederim.

Remzi BAYAR

23/07/2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
GÖRSEL LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLAR: NORMLAR, BEKLENTİLER VE ETKİLEŞİM	5
1.1. Bireyin Kendine ve Topluma Karşı Sorumluluğu.....	5
1.2. Toplumsal Normların Bireysel Sorumluluklar Üzerindeki Etkisi	8
1.3. Sorumlulukların Sosyal Statü ve Normlarla İlişkisi	11
1.4. Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukların Ahlaki ve Psikolojik Boyutları.....	15
1.5. Toplumsal Sorumlulukların Dönüştürücü Gücü ve Tarihsel Gelişimi	19
2. BÖLÜM: BARIŞ MANÇO'NUN SANATINDA BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLARIN HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	23
2.1. Halkla İlişkiler Bağlamında Sorumluluk Mesajlarının İletilmesi	23
2.2. Halkla İlişkiler Aracı Olarak Müzikler veya Kişiler	26
2.3. Popüler Kültürde Halkla İlişkiler ve Toplumsal Sorumluluklar	30
3. BÖLÜM: BARIŞ MANÇO'NUN SANATINDA HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLARI ETKİLEME GÜCÜ	33
3.1. Araştırmanın Amacı	33
3.2. Araştırmanın Önemi	33
3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Kısıtları.....	34
3.4. Araştırmanın Yöntemi	35
3.4.1. Katılımcı Grubu.....	35
3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Aracı.....	36
3.4.2.1. Odak Grup Görüşmesinin Tanımı	36

3.4.2.2. Odak Grup Görüşmesinin Temel Özellikleri	37
3.4.2.3. Odak Grup Görüşmesinin Yapılışı	37
3.4.2.4. Odak Grup Görüşmesinin Soruların Belirlenmesi	37
3.5. Araştırma Kapsamındaki Müzikler	38
3.5.1. Ahmet Bey'in Ceketini.....	38
3.6. Araştırmanın Veri Analizi	49
3.7. Araştırma Bulguları	49
3.7.1. Demografik Özellikler.....	49
3.7.2. Genel Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketini Şarkısına İlişkin Bulgular	50
3.7.3. Örnek Müziklere İlişkin Bulgular	52
3.7.3.1. Örnek Müziklerin Kullanımı	52
3.7.3.2. Örnek Müziklerin Dinleme Deneyimi.....	53
3.7.3.3. Örnek Müziklere İlişkin İzlenimler	54
3.7.4. Barış Manço'nun Sanatında Halkla İlişkiler Bağlamında Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukları Etkileme Gücü	56
SONUÇ	67
KAYNAKÇA.....	70
EK	74
ÖZ GEÇMİŞ	76

KISALTMALAR

- Doç. Dr.** : Doçent Doktor
Assoc. Prof. : Associate Professor
SAÜ : Sakarya Üniversitesi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Demografik Özellikler.....	50
Tablo 2: Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkı Bilgisi.....	51
Tablo 3: Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkı Dinleme Deneyimi.....	52
Tablo 4: Örnek Müzikleri İlişkin Bilgi.....	53
Tablo 5: Örnek Müzikleri İlişkin Dinleme Deneyimi	54
Tablo 6: Araştırma Sorularına İlişkin Kod-Tema.....	56

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Bireyin Kendine ve Topluma Karşı Sorumluluğunun Tarihsel Zaman Çizelgesi	8
Şekil 2: Toplumsal Normların Bireysel Sorumluluklar Üzerindeki Etkisi Tarihsel Zaman Çizelgesi	11
Şekil 3: Sorumlulukların Sosyal Statü ve Normlarla İlişkisi Tarihsel Zaman Çizelgesi	15
Şekil 4: Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukların Ahlaki ve Psikolojik Boyutları Zaman Çizelgesi	18
Şekil 5: Toplumsal Sorumlulukların Dönüştürücü Gücü ve Tarihsel Gelişimi Zaman Çizelgesi	22
Şekil 6: Halkla İlişkiler Bağlamında Sorumluluk Mesajlarının İletilme Süreci Akış Grafiği	26
Şekil 7: Halkla İlişkiler Olarak Müzikler veya Kişiler Zaman Çizelgesi	30

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 1: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 1. Bölümü	39
Görsel 2: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 2. Bölümü	40
Görsel 3: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 3. Bölümü	41
Görsel 4: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 4. Bölümü	42
Görsel 5: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 5. Bölümü	43
Görsel 6: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 6. Bölümü	44
Görsel 7: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 7. Bölümü	45
Görsel 8: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 8. Bölümü	46
Görsel 9: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 9. Bölümü	47
Görsel 10: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 10. Bölümü	48
Görsel 11: Ahmet Bey'in Ceketİ Şarkısının 11. Bölümü	49

ÖZET

Başlık: Barış Manço Şarkıları Bağlamında Bireysel Ve Toplumsal Sorumlulukların Niteliksel Bir Analizi

Yazar: Remzi BAYAR

Danışman: Doç. Dr. Simge ÜNLÜ

Kabul Tarihi: 23/07/2025

Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) + 73 (ana kısım) + 2 (ek)

Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısı, bireysel ve toplumsal sorumlulukları sorgulayan derin bir hikaye sunar. Tez çalışmasında bu şarkı üzerinden sorumluluk kavramı iki ana boyutta incelenmektedir: bireysel ve toplumsal. Şarkının ana karakteri Ahmet Bey, bir ceket aracılığıyla çevresinde insanlarla kurduğu bağları ve onların ona biçtiği değeri sorgular. Ceketin görünürdeki maddi değeri, bireylerin kendilerine ve diğerlerine yönelik sorumluluklarını nasıl algıladığını sembolize eder. Ahmet Bey'in ceketini, toplumun yüzeysel değer yargılarıyla nasıl hareket ettiğini ve bireylerin bu yargılara ne kadar bağımlı hale geldiğini gözler önüne serer.

Bireysel sorumluluk, kişinin kendini tanıma, özsaygı ve değer arayışıyla ilişkilendirilirken, toplumsal sorumluluk, diğer bireylere karşı taşıdığı sorumluluk ve beklentilerle açıklanmaktadır. Şarkı, bireyin toplum içindeki yerini sorgularken, toplumun da bireyi nasıl şekillendirdiğini ele alır. Bu bağlamda, Manço'nun sanatında sıkça yer bulan bireysel ve toplumsal sorumlulukların, dinleyicileri nasıl etkilediği tartışılmıştır. Çalışmanın amacı, şarkı aracılığıyla bireylerin bireysel ve toplumsal sorumluluklarına katkısının keşfedilmesini sağlamaktır. Manço'nun bireysel ve toplumsal sorumlulukları sorgulayan derin bir hikayeye sahip "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısının dinleyicileri üzerindeki bireysel ve toplumsal sorumluluklarına farkına varmalarının etkisini dinleyiciler üzerinden veri toplama tekniği olan odak grup yöntemi ile içerik analizi yapılarak belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları, Manço'nun sanatında yer alan bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların dinleyicilerde farkındalık oluşturduğu ve bu sorumlulukları yerine getirme konusunda fikirlerini olumlu şekilde etkileyerek tutumlarını biçimlendirdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca kullanıcıların zorunlu olmaksızın dinledikleri bu şarkıların, bireysel ve toplumsal sorumluluklarına olumlu şekilde katkı sağladığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Sorumluluk, Toplumsal Sorumluluk, Etki Potansiyeli

ABSTRACT

Title of Thesis: A Qualitative Analysis of Individual and Social Responsibilities in the Context of Barış Manço Songs

Author of Thesis: Remzi BAYAR

Supervisor: Assoc. Prof. Simge ÜNLÜ

Accepted Date: 23/07/2025

Number of Pages: viii (pre text) + 73
(main body) + 2 (add)

Barış Manço's song "Ahmet Bey's Jacket" presents a deep story that questions individual and social responsibilities. This thesis analyzes the concept of responsibility in two main dimensions through this song: personal and social. Ahmet Bey, the song's main character, questions his relationships with the people around him and the value they place on him through a jacket. The apparent material value of the coat symbolizes how individuals perceive their responsibilities towards themselves and others. Ahmet Bey's jacket reveals how society acts with superficial value judgments and how individuals become dependent on these judgments.

While individual responsibility is associated with self-awareness, self-esteem, and the search for values, social responsibility is explained in duties and expectations towards others. The song questions the individual's place in society while addressing how culture shapes the individual. In this context, how individual and social responsibilities, which are frequently found in Manço's art, affect the listeners is discussed. The study aims to explore individuals' contributions to their individual and social responsibilities through song. The effect of Manço's song "Ahmet Bey'in Ceketi," which has a deep story questioning individual and social responsibilities, on the listeners' awareness of their individual and social responsibilities was determined through the focus group method. The research findings reveal that the songs with the theme of individual and social responsibility in Manço's art created awareness among the listeners, positively affected their thoughts about fulfilling these responsibilities, and shaped their attitudes. It also shows that these songs, which users listen to without compulsion, contribute positively to their individual and social responsibilities.

Keywords: Individual Responsibility, Social Responsibility, Impact Potential

GİRİŞ

Bugünün toplumunda, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal yükümlülükleri üzerine yürütülen tartışmalar giderek artan bir önem arz etmektedir. Çağdaş yaşamın karmaşası içinde bireylerin kendilerine ve çevrelerine karşı üstlendikleri yükümlülükler, toplumun değer yargıları ve normları çerçevesinde sürekli olarak sorgulanmaktadır. Bu sorgulamalar, bireylerin toplumsal statülerini ve bu statülerin hayatlarına olan etkilerini kavrayabilmek adına büyük bir önem taşımaktadır. Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısı, bu bağlamda derinlemesine bir inceleme fırsatı sunan önemli bir eserdir. Ahmet Bey karakteri aracılığıyla, bireylerin toplumsal normlar karşısındaki duruşları ve kimlikleri sorgulanmakta, dinleyicilere bireysel ve toplumsal sorumlulukların nasıl şekillendiğine dair bir perspektif sunulmaktadır. Bu eser, bireylerin kendilerini nasıl gördükleri, toplumsal değerlerle nasıl bir etkileşim içinde buldukları ve bu etkileşimin üzerinden kimliklerini nasıl inşa ettikleri hakkında derinlemesine bir düşünce geliştirmeye zemin hazırlamaktadır.

Manço'nun eserindeki semboller, bireylerin toplumsal değerlerle ilişkisini irdelemek ve dinleyicilere kendi içsel sorgulamalarını yapma fırsatı tanımak amacıyla dikkatlice seçilmiştir. "Ahmet Bey'in Ceketini", bireylerin toplumda kendilerini nasıl tanımladıklarını ve toplumsal normların birey üzerindeki etkilerini incelemeye yönelik zengin bir içerik barındırmaktadır. Ahmet Bey'in ceketinin görünürdeki maddi değeri, bireylerin kendilerine ve başkalarına karşı sorumluluklarını sorgulamalarını teşvik etmektedir. Ceketin sembolik değeri, toplumsal yüzeysel değer yargılarıyla bireylerin ilişkisini açığa çıkarmaktadır. Şarkının karakterleri, bireylerin toplumsal sorumluluk algılarını şekillendirirken, toplumun bireyi nasıl yönlendirdiği üzerine de önemli sorular gündeme getirmektedir. Bu şekilde, eser, dinleyicilere derin düşünceler ve yeni bakış açıları kazandırmaktadır. Ahmet Bey'in hikayesinin içinde kaybolan dinleyiciler, bu hikaye aracılığıyla kendi hayatlarına dair yeni perspektifler edinerek toplumsal kimliklerini sorgulamaya yönlendirilmektedir (Keskin & Akyıldız, 2021).

Ahmet Bey'in ceketinin temsil ettiği değer, bireylerin toplumsal baskılara karşı duruşlarını ve bu baskıların bireylerin içsel dünyalarındaki yansımalarını sorgulamalarını teşvik etmektedir. Şarkı, toplumun yüzeysel değer yargılarına karşı bir eleştiri niteliği taşıyarak, bireylerin sosyal rollerini ve bu rollerin onlara yüklediği sorumlulukları sorgulamaktadır. Manço'nun sanatında yer alan bireysel ve toplumsal sorumluluk

temaları, dinleyicilerin kendi yaşam deneyimleriyle örtüşerek derin bir bağ kurmalarını sağlamaktadır. Bireylerin toplumsal normlar çerçevesinde üstlendikleri rollerin, kişisel sorumluluk algılarını nasıl dönüştürdüğü de bu bağlamda ele alınmaktadır. Ahmet Bey'in ceketinin toplumdaki yerinin sorgulanması, dinleyicilerin toplumsal yapı içerisinde kendilerini nasıl tanımladıklarını düşünmelerine yol açmaktadır. Bu bağlamda, Barış Manço'nun sanatı, bireylerin toplumsal kimliklerini ve bu kimliklerin şekillenmesinde etkili olan dinamikleri anlamalarına yardımcı olmaktadır.

Bu yapının bir başka önemli yönü, dinleyicilerin sosyal sorumluluk bilincinin inşasında sağladığı katkıdır. Şarkının derin anlatımı, bireylerin sosyal ve toplumsal sorumluluklarının farkına varmalarını sağlarken, toplumun bireyleri nasıl şekillendirdiğini ve bireylerin toplumsal yapıda nasıl bir yer edindiğini sorgulamalarına olanak tanımaktadır. "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısı, bireylerin sorumluluk algılarını derinlemesine irdeleyerek, dinleyicilere toplumsal değerlerin bireyler üzerindeki etkilerini düşünme fırsatı tanımaktadır. Bu şekilde, eser, bireylerin sorumluluk algılarının sosyal, psikolojik ve kültürel boyutlarını keşfetmeye yönelik önemli bir perspektif sunmaktadır. Dinleyicilerin kendilerini bu hikaye içinde bulmaları, onların kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorumlulukları ve bu sorumlulukların getirdiği zorlukları daha iyi kavramalarına olanak sağlayacaktır. (Keskin & Akyıldız, 2021).

Sonuç olarak, Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısı, bireylerin sorumluluk algılarını derinlemesine irdeleyerek, dinleyicilere toplumsal değerlerin bireyler üzerindeki etkilerini düşünme fırsatı tanımaktadır. Bu bağlamda, eser hem bireylerin hem de toplumun sorumluluk algılarına dair farkındalığı artırma potansiyeli taşımaktadır. Manço'nun sanatı, bireylerin toplumsal yapılar içindeki yerlerini ve bu yapılarla olan ilişkilerini sorgulamalarına olanak tanırken, toplumda var olan normların bireylerin yaşamları üzerindeki yansımalarını da açığa çıkarmaktadır.

Araştırmanın Konusu

Araştırmada Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısı temel alınarak, bireysel ve toplumsal sorumlulukların nasıl algılandığını ve bu algının toplum üzerindeki etkilerini niteliksel bir çerçevede inceleyecektir. Çalışma, şarkı sözlerinin derinlemesine analiziyle sınırlıdır ve belirli toplumsal normlar ve bireysel eylemler üzerinden sorumluluk kavramını sorgulamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısı üzerinden bireysel ve toplumsal sorumluluk kavramlarını, özellikle bu sorumlulukların etki potansiyeli açısından derinlemesine incelemektir. Şarkıda yer alan sembolik anlatımlar ve karakterler aracılığıyla, toplumun bireylere yüklediği sorumlulukların nasıl şekillendiği ve bu sorumlulukların bireylerin hem içsel benliklerine hem de toplumsal çevrelerine olan etkileri değerlendirilecektir. Ayrıca, bireylerin toplum tarafından dayatılan normlar çerçevesinde üstlendikleri rollerin, kişisel sorumluluk algılarını nasıl dönüştürdüğü de analiz edilecek. Bu kapsamda, şarkının mesajlarının toplumsal bilince nasıl yansıdığı ve bireylerin bu mesajlar doğrultusunda sorumluluklarına ne şekilde tepki verdiği ele alınacaktır. Bu doğrultuda, çalışma kapsamında "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısında bireysel ve toplumsal sorumluluk temalarının nasıl işlendiği, dinleyicilerin bu şarkıdaki mesajları nasıl anlamlandırdığı ve yorumladığı ile birlikte, şarkının bireylerin hem topluma hem de kendilerine yönelik sorumluluk algıları üzerindeki olası etkileri incelenerek, müziğin toplumsal bilinç ve sorumluluk duygusu üzerindeki rolü derinlemesine analiz edilmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Barış Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısı, yalnızca bir müzikal yapıt olmanın ötesinde, bireysel ve toplumsal sorumlulukların derinlemesine irdelendiği, geniş bir sosyal ve psikolojik mesaj içeren bir yapı sunmaktadır. Bu araştırmanın önemi, toplumda bireylerin ve toplulukların sorumluluk algılarına dair farkındalık oluşturacak bir perspektif sağlamasında yatmaktadır. Özellikle, bireylerin kendi içsel sorumlulukları ile topluma karşı sorumlulukları arasındaki dengeyi nasıl kurdukları ve toplumun bireyleri nasıl şekillendirdiği gibi evrensel sorulara yanıt aramaktadır.

Manço'nun sanatındaki sembolik anlatımlar, bireylerin toplumsal değerlerle nasıl bir etkileşim içinde olduğunu ve bu etkileşimlerin sorumluluk kavramını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan çalışma, sanat eserlerinin toplumsal eleştiriye şekillendirmedeki gücünü ve bireyler üzerindeki etkilerini analiz eden bir katkı sunmaktadır. Özellikle "Ahmet Bey'in Ceketini" üzerinden yapılan bu inceleme, yüzeysel değer yargılarının bireyler ve toplum üzerindeki etkilerine odaklanarak, sosyal sorumluluk bilincinin nasıl inşa edildiği konusunda özgün bir perspektif ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Üç ana bölümde ele alınan araştırmanın ilk kısmında bireysel ve toplumsal sorumluluk konuları ele alınırken, ikinci kısmında Barış Manço'nun sanatında bireysel ve toplumsal sorumluluklar ve halkla ilişkiler bağlamında incelenmesine değinilmiştir. Araştırmanın son bölümünde, nitel araştırma yöntemi kapsamında durum çalışması yaklaşımı tercih edilerek araştırma modeli ve hipotezlerin sınanması hedeflenmektedir. Bu yaklaşım, dinleyicilerin Barış Manço'nun sanatında yaşadıkları deneyimlerinin ve sanata karşı tutumlarına dair görüşlerin ayrıntılı şekilde incelenmesine olanak tanımaktadır. Veri toplama yöntemi olarak benimsenen teknik ise odak grup görüşmesidir. Sanatın günümüzde daha geniş kitlelere ulaşabilmesi ve önem kazanması nedeniyle belirlenen ana kitlesi çeşitli yaş gruplarından ve toplumsal geçmişlerden gelen katılımcılardır. Araştırmanın evreni Barış Manço şarkılarını dinleyen üniversite öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini, Sakarya Üniversitesi'nde eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcılar ise, İletişim Fakültesi öğrencileri arasından basit rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen bireylerden meydana gelmektedir.

1. BÖLÜM: BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLAR: NORMLAR, BEKLENTİLER VE ETKİLEŞİM

1.1. Bireyin Kendine ve Topluma Karşı Sorumluluğu

Bireyin sorumluluğu hem bireye hem de mensubu olduğu topluma karşı üstlenmesi gereken yükümlülükler bütünüdür. Bu sorumluluklar bireyin kişisel gelişimini sağlamak, etik ve ahlaki kurallara uymak ve toplumsal düzenin devamına katkıda bulunmak şeklinde iki ana eksen üzerine kuruludur. İnsan, kendisine karşı sorumluluğunu gerçekleştirirken aynı zamanda topluma karşı yükümlülüklerini de yerine getirme eğiliminde olmalıdır. Aristoteles ve Kant gibi filozofların ahlaki sorumluluk anlayışları bu doğrultuda önemli bir yere sahiptir. Buna ek olarak modern toplumlarda kurumsal sosyal sorumluluk kavramı da bireysel sorumluluklarla yakından ilişkilidir.

Bireyin kendine karşı sorumluluğu, kişinin kendi fiziksel ve psikolojik iyi olma halini sürdürülebilir ve geliştirme görevini içerir. Bu bağlamda kişinin kendi potansiyelini gerçekleştirme, yeteneklerini geliştirme ve öz farkındalığını artırması önemli unsurlardır. Aristoteles, bireyin kendini geliştirme sorumluluğunu “erdem” kavramı üzerinden açıklamaktadır. Ona göre erdemli olmak, bireyin kendisini ahlaki ve entelektüel anlamda en üst düzeyde geliştirmesidir (Coşkun, 2019). Bu gelişim bireyin kendi iç dünyasına yönelik sorumluluklarının başında gelir ve kendi yetkinliklerini ortaya çıkarmasıyla ilgilidir.

Psikolojik iyilik hali, bireyin kendine karşı sorumluluğunun önemli bir diğer boyutudur. Özen'in (2010) çalışmasında, bireysel sorumluluk ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Bireyin kendine karşı sorumluluğunu yerine getirmesi, öznel refah düzeyinin artmasına katkıda bulunur. Psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamdan duyduğu memnuniyet, olumlu duygular ve olumsuz duyguların azlığı gibi unsurların bir bileşimidir. Bu noktada, bireyin kendi psikolojik sağlığını koruma sorumluluğu, daha geniş anlamda topluma da yansıtacak olan bir bireysel iyilik hali yaratır. Bu da kişinin, topluma katkı sağlama kapasitesini artırır.

Bireyin topluma karşı sorumluluğu, sosyal bağlamda diğer insanlara karşı görev ve yükümlülüklerini kapsar. Bu sorumlulukların temelinde, bireyin etik ve ahlaki değerler doğrultusunda hareket etme zorunluluğu yatmaktadır. Kant, bireyin sorumluluğunu “ödev” kavramıyla açıklar ve insanın akıl yoluyla evrensel ahlak yasalarına uyması

gerektiğini savunur (Coşkun, 2019). Bu ahlaki yasalar, bireyin toplumsal yaşam içinde başkalarına zarar vermemesi, adil davranması ve toplumsal kurallara uyması gerektiğini vurgular.

Topluma karşı sorumluluk, sadece etik boyutlarla sınırlı değildir; aynı zamanda sosyal sorumluluk projeleri, gönüllü çalışmalar ve sürdürülebilirlik girişimleri gibi pratik alanları da kapsamaktadır. Güçlü, Paksoy ve Tetik'in (2015) çalışmasında, sosyal sorumluluk davranışlarının liderlik kapasitesi ile olan ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, bireylerin topluma karşı olan sorumluluklarının sosyal rollerle bağlantılı olduğunu ve bu sorumlulukların sosyal bağlamda önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Öncelikle lider konumundaki bireylerin sosyal sorumluluk davranışları sergilemeleri, toplumsal refahın artmasına katkı sağlayabilir. Okul yöneticilerinin sosyal sorumluluk davranışları örneğinde olduğu gibi, bireylerin topluma karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi toplumsal düzenin devamı için kritik öneme sahiptir (Güçlü, Paksoy & Tetik, 2015).

Kurumsal sosyal sorumluluk, bireysel sorumlulukların kurumsal boyuta taşındığı bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu terim, bir organizasyonun toplumun beklentilerine uygun olarak etik ve toplumsal sorumluluk anlayışı doğrultusunda hareket etmesi gerektiğini savunur. Coşkun (2011), kurumsal sosyal sorumluluğun etik değerlerle yakından ilişkili olduğunu ve bu sorumlulukların topluma fayda sağlamayı hedeflediğini belirtmektedir. Kurumların etik kurallar doğrultusunda hareket etmesi, toplumun genel iyiliği ve sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu bağlamda bireylerin de çalıştıkları kurumlardaki sosyal sorumluluk projelerine katkı sunması, topluma karşı olan bireysel sorumluluklarını kurumsal çerçevede yerine getirme fırsatı sunar.

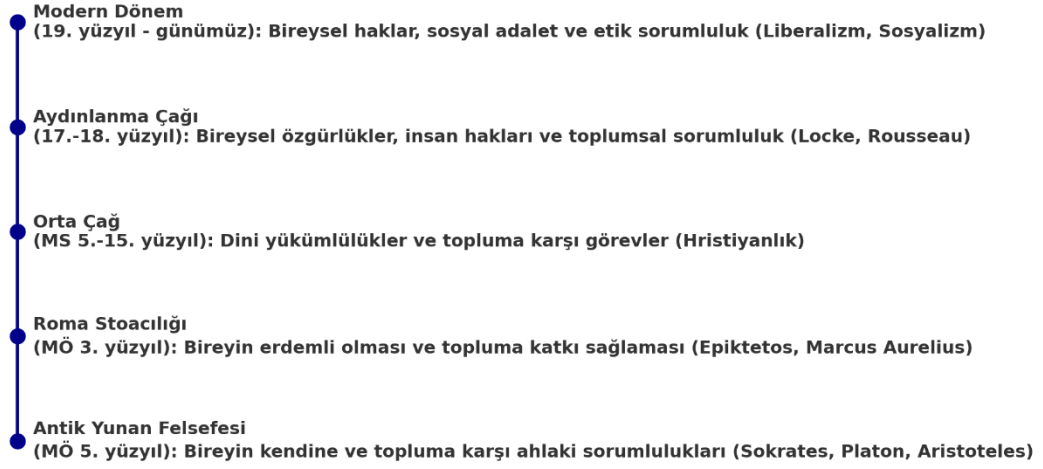
Toplumda sosyal sorumluluk bilincinin yerleşmesi, bireylerin yanı sıra, kuruluşların da etik ve toplumsal sorumluluk anlayışı doğrultusunda hareket etmesini gerektirir. Bireylerin ve kurumların bu bilinçle hareket etmesi, toplumsal problemlerin çözümüne katkı sağlar ve sosyal adaleti teşvik eder. Örneğin, çevresel sürdürülebilirlik projeleri, eğitim alanındaki sosyal sorumluluk faaliyetleri gibi girişimler, bireylerin ve kuruluşların topluma yönelik sorumluluklarını yerine getirmelerinin somut örnekleridir. Bu tür faaliyetler, bireyin toplumsal faydaya katkıda bulunarak sorumluluklarını yerine getirme bilincini artırır.

Bireyin sorumluluk bilinci, sadece etik ve yalnızca toplumsal boyutlarla kalmaz; bunun yanı sıra psikolojik bir süreçtir. Bireyin kendi sorumluluklarını yerine getirme bilinci, özsaygısını ve yaşamdan duyduğu memnuniyeti doğrudan etkiler. Özen (2010), sorumluluk bilincinin bireyin mental sağlığı üzerindeki etkilerini ele alarak, kişinin kendi sorumluluklarını yerine getirmesinin bireysel mutluluğu ve toplumsal uyumu artırdığını belirtir. Psikolojik açıdan iyi olan bireyler, topluma daha fazla katkı sağlarlar ve sosyal yükümlülüklerini daha farkında bir biçimde ifa ederler.

Bu noktada sorumluluk bilincinin erken yaşlardan itibaren bireylere kazandırılması önem taşımaktadır. Eğitim kurumlarının bu konuda oynadığı rol büyüktür. Güçlü, Paksoy ve Tetik'in (2015) çalışması, eğitim yöneticilerinin sosyal sorumluluk bilincini artırmaya yönelik stratejiler geliştirmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Eğitim, insanın sadece kendisine değil, aynı zamanda çevresine yönelik yükümlülüklerini de öğrenmesi ve içselleştirmesi gereken bir süreçtir.

İnsanın kendi varlığına ve topluma karşı yükümlülükleri hem etik hem de psikolojik yönleriyle değerlendirilmesi gereken kapsamlı bir konudur. Aristoteles ve Kant'ın felsefi yaklaşımlarına dayanarak, bireyin kendine karşı sorumluluğu kendini geliştirme ve iyi bir yaşam sürme yükümlülüğünü içerirken, topluma karşı sorumluluğu ise ahlaki ve sosyal düzenin devamını sağlama göreviyle ilgilidir. Ayrıca modern dünyada kurumsal sosyal sorumluluk olgusu, bireylerin ve organizasyonların toplumla olan ilişkilerine katkı sağlama görevlerinin daha geniş bir çerçevede irdelenmesini zorunlu kılmaktadır. Ruhsal esenlik ile sorumluluk bilinci arasındaki ilişki, bireyin hem kendi esenliği hem de toplumsal faydaya katkısı bakımından kritik bir ehemmiyet taşır.

Bireyin kendi varlığına ve topluma karşı yükümlülüğünün tarihsel zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (MacIntyre, 1981: 45).

Şekil 1: Bireyin Kendine ve Topluma Karşı Sorumluluğunun Tarihsel Zaman Çizelgesi

Kaynak: MacIntyre, 1981: 45.

1.2. Toplumsal Normların Bireysel Sorumluluklar Üzerindeki Etkisi

Toplumsal normlar, bireylerin davranışlarını şekillendiren, toplumda düzeni ve devamlılığı sağlayan resmileşmemiş normların bir toplamıdır. Bu düzenlemeler, bireyin topluma uyum sağlama ve toplumsal değerleri koruma sorumluluğunu güçlendirir. Toplumsal normlar ile bireysel sorumluluklar arasında derin bir ilişki vardır; normlar, bireylerin toplumsal rollerini ve görevlerini tanımlar ve onların etik, toplumsal ve ahlaki açıdan sorumlu davranmalarını teşvik eder.

Toplumsal normlar, bir toplumun değer ve inançlarının bir yansımasıdır. Eren (2007), toplumsal normların ahlak ve din ile olan bağıncı inceleyen, bu normların bireylerin ahlaki sorumluluklarını belirlemede önemli rol oynadığını belirtmektedir. Ahlak ve din, bireylerin toplumda kabul gören davranış kalıplarına uymasını teşvik eder. Toplumsal normlar, bireylerin hangi eylemlerin toplumsal açıdan uygun olduğunu kavramasına olanak tanır ve bu süreç bireylerin sorumluluklarını yerine getirme bilincini güçlendirir. Toplumsal normlar, bireylerin sosyal etkileşimlerinde rehber niteliği taşıyır ve toplumun istikrarını korumaya hizmet eder. Özellikle sosyal normlar, bireylerin birbirlerine karşı olan sorumluluklarını düzenler. Bu normlar, bireyin toplumsal değerler doğrultusunda hareket etmesini sağlar ve etik yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için bir çerçeve sunar. Bu noktada, bireyler toplumsal normlara uymadıklarında, toplum tarafından

dışlanma ya da cezalandırma gibi yaptırımlarla karşılaşabilirler. Bu da bireylerin normlara uyumunu teşvik eden bir unsur olarak öne çıkar.

Modern dünyada toplumsal normlar, tüketim toplumu ile birlikte büyük bir değişim geçirmektedir. Akkoç (2019), tüketim toplumunun sosyal değerler üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, bireylerin sosyal sorumluluklarının kapitalist düzen içinde tüketim odaklı hale geldiğini vurgular. Tüketim toplumu, bireyleri daha fazla tüketime teşvik eden normlar üretir ve bu bağlamda, bireylerin sosyal ve etik yükümlülüklerini ihmal etmelerine neden olabilir. Bireyler, tüketim merkezli bir yaşam tarzı benimseyerek toplumsal sorumluluklarını ikinci plana atabilmektedirler. Bu bağlamda, tüketim toplumunun yarattığı yeni normlar, bireysel sorumluluk algısını olumsuz yönde etkileyebilir.

Tüketim toplumu, bireyleri yalnızca ekonomik ve maddi başarılar üzerinden tanımlayan normlar geliştirir. Bu düzenlemeler, bireylerin toplumsal yükümlülüklerini yerine getirme hususunda daha az hassasiyet göstermelerine sebep olabilir. Toplumsal yükümlülükler, kişinin yalnızca bireysel çıkarlarını değil, aynı zamanda toplumun yararını da göz önünde bulundurmasını gerektirdiğini belirtir. Fakat tüketim odaklı kültür, kişisel menfaatlerin öncelikli olduğu bir yaşam tarzını destekleyerek, topluma yönelik yükümlülüklerin ikinci plana itilmesine neden olabilir.

Toplumsal normlar, kriz anlarında daha belirgin bir hal alır. Pandemi süreci, toplumsal normların bireyler üzerindeki etkisinin en net görüldüğü dönemlerden biri olmuştur. Çetin (2022), pandemi sürecinde toplumsal normların nasıl değiştiğini ve bu değişimin bireylerin sorumluluklarına nasıl yansıdığını sosyolojik bir perspektifle ele almıştır. Pandemi sürecinde toplumsal düzenlemeler, bireylerin hem kendi sağlıklarını hem de diğer bireylerin güvenliğini sağlamak amacıyla yükümlülüklerini yerine getirmelerini mecburi hale getirmiştir. Maske takmak, sosyal mesafeyi korumak gibi normlar, bireylerin toplum sağlığına katkı sunmalarını sağlayan yeni sorumluluklar doğurmuştur. Bu dönemde, bireylerin topluma yönelik yükümlülükleri daha somut bir görünüm kazanmış ve toplumsal düzenlemelerin kişiler üzerindeki etkisi daha da artmıştır. Pandemi, bireylerin yalnızca kendi sağlıklarını değil, aynı zamanda kamusal sağlığı da düşünmeleri gerektiğini vurgulayan bir dönem olmuştur. Bu bağlamda, toplumsal normlar bireylerin sosyal sorumluluklarını biçimlendiren etkili bir araç olarak öne çıkmıştır.

Sosyal değerler, bireysel sorumlulukların işlevselliği açısından kritik bir role sahiptir. Özmete ve Algan (2021), toplumsal ve bireysel değerlerin sosyal hizmet uygulamalarında nasıl bir işlevsellik kazandığını incelerken, toplumsal normların bireylerin sosyal sorumluluklarını yerine getirme motivasyonunu artırdığını belirtir. Sosyal hizmet uygulamaları, toplumsal değerlerin bireyler tarafından nasıl içselleştirildiğini ve bu değerlerin sosyal sorumluluklara nasıl dönüştüğünü anlamada önemli bir alan sunar. Toplumsal normlar, bu değerlerin devamlılığını sağlayarak bireylerin topluma katkıda bulunmalarını teşvik eder.

Bireysel sorumluluklar, toplumsal değerlerle örtüştüğünde, bireyler bu sorumlulukları daha işlevsel bir şekilde yerine getirirler. Toplumun genel iyiliği ve sosyal düzenin devamlılığı, bireylerin sorumluluk bilincine bağlıdır. Bireyler, toplumsal normlar çerçevesinde hareket ettiklerinde, sosyal hizmet uygulamaları gibi alanlarda daha etkin rol alabilirler. Bu bağlamda, toplumsal normlar bireysel sorumlulukların yerine getirilmesinde bir motivasyon kaynağıdır.

Bireysel sorumlulukların kurumsal boyuta taşındığı alanlardan biri de kurumsal sosyal sorumluluktur. Coşkun (2011), kurumsal sosyal sorumluluğun bireysel sorumluluklarla nasıl örtüştüğünü ve etik değerlerle nasıl bir etkileşim içinde bulunduğunu araştırmıştır. Kurumsal sosyal sorumluluk, bireylerin çalıştıkları kurumlar aracılığıyla topluma katkı sağlama sorumluluğunu üstlenmelerini sağlar. Bu çerçevede, toplumsal düzenlemeler yalnızca bireyler arasında değil, aynı zamanda kurumlar içerisinde de yükümlülüklerin oluşumunda kritik bir rol üstlenir.

Kurumsal sosyal sorumluluk, topluma yönelik etik ilkeler doğrultusunda hareket etmeyi özendiren bir yaklaşıma ifade eder. Bu yaklaşım, bireylerin toplumsal yükümlülüklerini yerine getirmelerine olanak tanıyan bir zemin sağlar. Kurumlar, toplumsal normlar doğrultusunda hareket ettiklerinde, hem bireylerin sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olurlar hem de toplumsal düzenin devamına katkı sağlarlar.

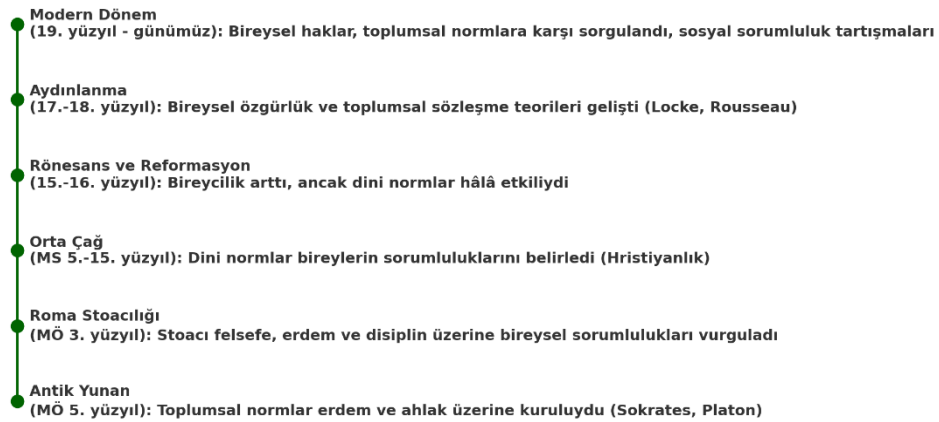
Toplumsal düzenlemeler, bireylerin yükümlülüklerini nasıl kavradıkları ve bu yükümlülükleri nasıl yerine getirdikleri konusunda derin bir etki yaratır. Eren'in (2007) belirttiği gibi, toplumsal normlar ahlak ve din gibi değerlerle şekillenir ve bireylerin davranışlarını yönlendirir. Modern dünyada tüketim toplumunun getirdiği yeni normlar, bireylerin toplumsal sorumluluklarını ikinci plana itebilirken, kriz dönemlerinde (örneğin

pandemi sürecinde) bu normlar bireylerin sorumluluk bilincini daha da pekiştirebilir (Çetin, 2022).

Toplumsal düzenlemeler, bireylerin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda topluma yönelik yükümlülüklerini de şekillendirir. Bu yükümlülükler, toplumsal değerlerle örtüştüğü takdirde bireyler tarafından daha verimli bir şekilde yerine getirilir (Özmete & Algan, 2021). Kurumsal sosyal sorumluluk gibi yaklaşımlar, bireysel yükümlülüklerin kurumsal boyutta nasıl uygulanabilir hâle getirilebileceğini ortaya koymakta ve toplumsal düzenlemelerin bireyler üzerindeki etkisini daha geniş bir perspektiften incelemektedir. (Coşkun, 2011).

Sonuç olarak, toplumsal normlar bireylerin sorumluluklarını belirleyen ve bu sorumlulukların yerine getirilmesini teşvik eden önemli bir araçtır. Bu normlar, toplumsal düzenin devamlılığı ve bireylerin toplumla uyumlu bir şekilde yaşamaları açısından vazgeçilmezdir.

Toplumsal normların bireysel sorumluluklar üzerindeki etkisinin tarihsel zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Giddens, 1984: 112).

Şekil 2: Toplumsal Normların Bireysel Sorumluluklar Üzerindeki Etkisi Tarihsel Zaman Çizelgesi

Kaynak: Giddens, 1984: 112.

1.3. Sorumlulukların Sosyal Statü ve Normlarla İlişkisi

Toplumda bireylerin sorumlulukları, sahip oldukları sosyal statü ve içinde buldukları normlarla sıkı bir ilişki içerisindedir. Toplumsal statü, bireylerin toplum içindeki rollerini belirlerken, normlar bu rollerin nasıl yerine getirileceği konusunda rehberlik eder. Statü

ve normlar arasındaki bu etkileşim, bireylerin sosyal sorumluluklarını ne şekilde algıladıklarını ve yerine getirdiklerini belirleyen temel faktörlerdir. Sosyal statü ve normlarla bireysel sorumluluklar arasındaki bu ilişkiyi anlamak, toplumsal yapıların işleyişini daha iyi kavramamıza olanak tanır.

Toplumsal statü, kişinin toplum içerisindeki pozisyonunu belirleyen bir kavramdır ve bu pozisyon, bireyin toplumsal görevlerini üstlenmesinde ve yerine getirmesinde hayati bir işlev taşır. Ceylan (2012), sosyal statü ve rol kavramlarının toplumsal sistem analizinde nasıl bir işlevsellik kazandığını ele alarak, statünün bireylerin toplumsal sorumluluklarını belirlemedeki etkisini vurgulamaktadır. Statü, bireyin toplum içindeki konumunu ve bu pozisyonun getirdiği hakları ve yükümlülükleri biçimlendiren bir unsurdur. Bir birey, toplumdaki statüsüne uygun davranışlar sergilemekle yükümlüdür ve bu yükümlülükler, toplumsal normlar tarafından şekillendirilir (Ceylan, 2012).

Toplumsal statüye sahip bireyler, toplumun kendilerinden beklentilerine yanıt vermek zorundadır. Bu beklentiler, bireyin rolü ve statüsüyle örtüşen sosyal sorumluluklarını kapsar. Statü ne kadar yüksekse, bireyin topluma karşı sorumluluğu o denli büyüktür. Örneğin, bir liderin toplumsal sorumlulukları, bir vatandaşınkinden çok daha fazla olabilir, çünkü liderlik pozisyonu hem daha fazla yetki hem de daha fazla sorumluluk gerektirir. Bu nedenle, sosyal statü ile bireyin üstlendiği sorumluluklar arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır (Ceylan, 2012).

Toplumda liderlik pozisyonu, sorumlulukların en üst düzeyde olduğu bir statüyü temsil eder. Liderler, sosyal normlar doğrultusunda hareket ederek toplumu yönlendirme görevini üstlenirler. İbicioğlu, Özmen ve Taş (2009) çalışmalarında liderlik davranışları ile toplumsal normlar arasındaki ilişkiyi incelemiş ve liderlerin toplumsal normlara uygun hareket etmelerinin, toplum üzerindeki etkilerini artırdığını belirtmişlerdir. Liderler, toplumun normlarına uyum sağladıkça, hem toplumsal yükümlülüklerini yerine getirirler hem de toplumda güven oluştururlar (İbicioğlu, Özmen & Taş, 2009).

Liderlerin topluma karşı sorumluluklarını yerine getirmedeki başarısı, onların toplumsal statülerini de pekiştirir. Toplumsal normlara uyumlu hareket eden liderler, toplum tarafından daha fazla saygı görür ve bu saygı, onların statülerini güçlendirir. Aynı zamanda, liderlerin normlara uygun davranışlar sergilemesi, topluma karşı olan sorumluluklarının da bir göstergesidir. Bu bağlamda, liderlerin sosyal statüsü ile

sorumlulukları arasındaki ilişki, toplumsal normlar üzerinden şekillenmektedir (İbicioğlu, Özmen & Taş, 2009).

Sosyal sorumluluk anlayışı, sadece bireyler açısından değil, aynı zamanda kurumlar bakımından da önem arz eden bir olgudur. İşletmelerin sosyal sorumlulukları, toplumsal statüleri ve toplumla olan ilişkileri doğrultusunda şekillenir. Erentürk (2021), işletmelerin toplumla olan ilişkilerini ve sosyal sorumluluk kavramının bu ilişkideki önemini vurgulamaktadır. İşletmeler, toplumsal normlar doğrultusunda sosyal sorumluluklarını yerine getirerek, topluma katkıda bulunurlar. Bu sorumluluklar, çevresel, ekonomik ve sosyal alanlarda çeşitli uygulamalarla kendini gösterebilir (Erentürk, 2021).

İşletmelerin sosyal sorumluluklarını yerine getirmesi, toplumsal statüleri üzerinde de doğrudan etkilidir. Bir işletme, toplumsal sorumluluk bilinciyle ne kadar duyarlı bir şekilde hareket ederse, toplum tarafından o derece benimsenir ve saygınlık elde eder. Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları, işletmelerin topluma yönelik sorumluluklarını yerine getirme biçimidir ve bu sorumluluklar, toplumsal normlar doğrultusunda şekillenir (Erentürk, 2021).

Kurumsal sosyal sorumluluk, bir işletmenin topluma yönelik yükümlülüklerini yerine getirme sorumluluğunu ifade etmektedir. Karatepe ve Ozan (2017), kurumsal sosyal sorumluluk ile kurumsal itibarı arasındaki ilişkiyi analiz etmiş ve işletmelerin toplumsal yükümlülüklerini yerine getirerek saygınlıklarını artırabileceklerini dile getirmişlerdir. Bir işletme, toplumsal normlara uygun olarak hareket ettiğinde, toplumda saygın bir yer edinir ve bu saygınlık, işletmenin toplumsal statüsünü pekiştirir (Karatepe & Ozan, 2017). Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri, yalnızca işletmenin dış çevreye yönelik algısını değil, aynı zamanda iç organizasyon yapısını da olumlu biçimde etkiler. İşletmelerin çalışanlarına ve toplumun geneline karşı olan sorumlulukları, toplumsal normlarla uyumlu olduğunda, işletme içindeki sosyal ilişkiler de güçlenir. Bu da işletmenin sosyal statüsünün daha da güçlenmesine yol açar. Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları, işletmelerin hem toplumsal hem de etik sorumluluklarını yerine getirmeleri için bir platform sunar (Karatepe & Ozan, 2017).

Toplumsal normlar, bireylerin sosyal statüleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlayan rehberlerdir. Nirun ve Özönder (1988), Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısı içindeki normların işlevleri ve bireyler üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Normlar, bireylerin topluma uyum sağlamalarını ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerini

kolaylaştıran unsurlardır. Bir birey, toplumsal normlara uyum sağladıkça, toplum içindeki statüsünü de güçlendirir (Nirun & Özönder, 1988).

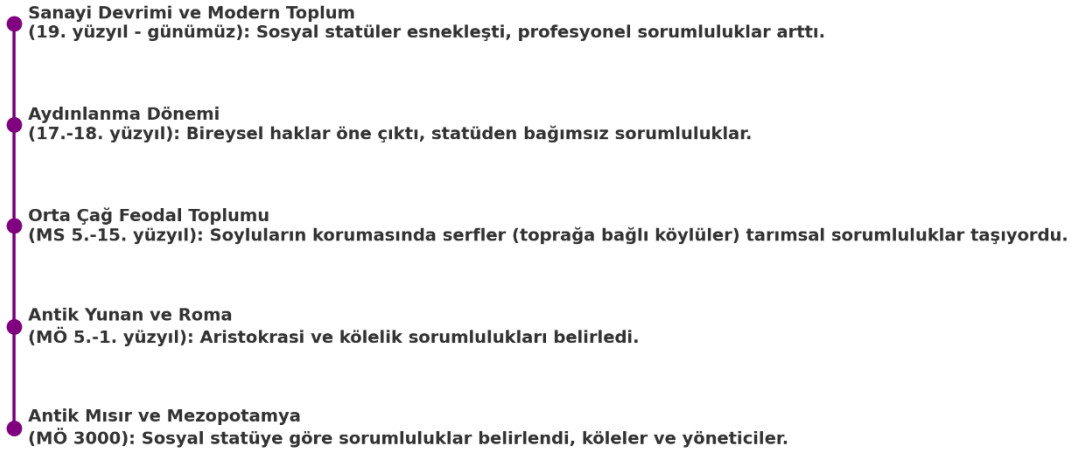
Normların işlevlerinden biri, toplumsal düzenin devamını sağlamaktır. Normlar, bireylerin toplumda hangi davranışların kabul edilebilir olduğunu anlamalarına yardımcı olur ve bu doğrultuda sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlar. Toplumsal normlara uymayan bireyler, toplum tarafından dışlanma ya da cezalandırılma riski ile karşı karşıya kalabilirler. Bu olgu, bireyleri düzenlemelere uygun davranmaya yönlendiren bir sosyal denetim mekanizması olarak görev yapar. (Nirun & Özönder, 1988).

Kurumsal sosyal sorumluluk, bireylerin ve işletmelerin topluma karşı olan etik sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlayan bir kavramdır. Coşkun (2011), kurumsal sosyal sorumluluk ile etik değerler arasındaki ilişkiyi ele alarak, işletmelerin toplumsal sorumluluklarını etik çerçevede nasıl yerine getirdiklerini incelemiştir. İşletmelerin topluma karşı olan sorumlulukları, sadece yasal zorunluluklarla sınırlı kalmamalı; aynı zamanda etik değerler doğrultusunda şekillendirilmelidir (Coşkun, 2011).

Kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetleri, işletmelerin toplumla olan bağlarını kuvvetlendiren ve toplumsal konularını yükselten kritik bir araç niteliği taşır. İşletmeler, toplumsal normlara ve etik değerlere uygun hareket ettiklerinde, toplum tarafından kabul görürler ve saygınlık kazanırlar. Bu da işletmelerin toplumsal statüsünü daha da pekiştirir (Coşkun, 2011).

Sorumlulukların sosyal statü ve normlarla olan ilişkisi, toplumsal düzenin işleyişinde kritik bir rol oynamaktadır. Ceylan (2012) ve İbicioğlu, Özmen ve Taş (2009) vasıtasıyla ele alınan sosyal statü ve toplumsal normlar, bireylerin ve kurumların topluma yönelik yükümlülüklerini nasıl şekillendirdiklerini ortaya koymaktadır. Kurumsal sosyal sorumluluk pratikleri ise, bireylerin ve işletmelerin ahlaki ilkeler çerçevesinde toplumsal statülerini güçlendirmelerine olanak tanımaktadır (Coşkun, 2011). Normlar ve sosyal statü, bireylerin ve işletmelerin toplumsal sorumluluklarını belirleyen temel etkenlerdir ve toplumsal yapının sürdürülebilirliği için vazgeçilmezdir.

Sorumlulukların sosyal statü ve normlarla ilişkisi tarihsel zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Bloch, 1961: 45).

Şekil 3: Sorumlulukların Sosyal Statü ve Normlarla İlişkisi Tarihsel Zaman Çizelgesi

Kaynak: Bloch, 1961: 45.

1.4. Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukların Ahlaki ve Psikolojik Boyutları

Bireysel ve toplumsal yükümlülükler, bir toplumun düzenini korumak ve bireylerin birbirleriyle uyum içinde bir yaşam sürmelerini sağlamak açısından hayati bir öneme sahiptir. Bireyin kendi sorumluluklarını yerine getirme kapasitesi, ahlaki değerler ve psikolojik süreçler ile yakından ilişkilidir.

Bireysel yükümlülükler, kişinin hem kendi yaşamını düzenlemesi hem de toplumla uyum içinde hareket etmesi bakımından büyük bir öneme sahiptir. Etik sorumluluk ise, bireyin kendisine ve çevresine zarar vermemek adına yaptığı bilinçli tercihlerle ilişkili bir kavramdır. Altunışık (2018), ahlaki görecelik kavramını ele alarak bireylerin farklı toplumsal ve kültürel yapılarda ahlaki değerler konusunda farklı yaklaşımlar sergileyebileceğini vurgulamaktadır. Ahlaki görecelik, bireylerin kendi ahlaki değerlerini evrensel kabul etmek yerine, çeşitli etik sistemler çerçevesinde değerlendirme yapmalarını önerir (Altunışık, 2018).

Bu bağlamda, bireysel sorumlulukların ahlaki boyutu, bireyin toplumsal normlara uyması kadar, kendi içsel değerlerine uygun hareket etmesiyle de ilgilidir. Birey, farkındalıkla hareket ederek hem toplumun refahına hem de kendi iyiliğine yönelik etik bir yükümlülük üstlenir. Ancak bu yükümlülük, her toplumda aynı şekilde algılanmayabilir; ahlaki görecelik, bireyin sorumluluk algısını etkileyebilir (Altunışık, 2018).

Bireysel sorumluluklar, sadece ahlaki bir çerçeveye değil, aynı zamanda bireyin psikolojik süreçleriyle de yakından ilişkilidir. Bir bireyin sorumluluklarını yerine getirme yeteneği, yaşam doyumu, öz saygı ve psikolojik sağlamlık gibi unsurlara bağlıdır. Erdoğan ve Erdem (2017), hemşirelerin kişisel ve toplumsal yükümlülük düzeyleri ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi ele aldıkları çalışmada, bireyin kendine duyduğu saygı ile içsel doyumun, sorumluluk bilinciyle doğrudan bağlantılı olduğunu vurgulamışlardır. Buna göre, birey yükümlülüklerini yerine getirdikçe ruhsal açıdan daha sağlıklı ve huzurlu bir deneyim yaşar (Erdoğan & Erdem, 2017).

Bu doğrultuda bireysel sorumluluklar, bireyin psikolojik iyilik halini artıran önemli bir etkidir. Psikolojik mekanizmalar, bireyin yükümlülüklerini yerine getirme yetkinliğini belirlerken, aynı zamanda bireyin hem kendisiyle hem de çevresiyle olan bağlarını pekiştirir. Birey, sorumluluklarını yerine getirdikçe toplumda saygınlık kazanır ve bu durum onun psikolojik anlamda daha güçlü hissetmesine katkıda bulunur (Erdoğan & Erdem, 2017).

Toplumsal sorumluluklar, bir bireyin toplum içindeki diğer insanlara ve topluma karşı taşıdığı yükümlülüklerdir. Bu sorumluluklar, ahlaki değerlerle yakından ilişkilidir. Zengin ve Arslan İçöz (2018), vicdan ve değerler eğitiminde ahlaki boyutları ele alarak, bireyin topluma karşı sorumluluklarını yerine getirirken vicdan mekanizmasının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Vicdan, bireyin doğru ile yanlış birbirinden ayırmasına katkı sağlayan içsel bir rehberdir ve bu rehber, bireyin toplumsal sorumluluklarını ahlaki bir çerçevede değerlendirmesini sağlar (Zengin & Arslan İçöz, 2018).

Toplumsal sorumluluklar, yalnızca bireyin toplumdaki yerini belirlemekle kalmaz, bununla birlikte toplumun genel etik dokusunun da devamlılığını sağlar. Bu sorumluluklar, bireylerin etik kurallar doğrultusunda hareket etmesini ve toplumun genel iyiliğine katkıda bulunmasını gerektirir. Toplumsal yükümlülüklerin yerine getirilmesi, bireylerin toplum tarafından benimsenmelerini ve toplum içindeki saygın konumlarını güçlendirmelerini sağlar. Bu nedenle toplumsal sorumluluklar, bireyin ahlaki değerleriyle doğrudan ilişkilidir (Zengin & Arslan İçöz, 2018).

Toplumsal sorumlulukların psikolojik boyutu, bireylerin sosyal aidiyet duygusunu ve toplumla olan bağlarını güçlendirmesiyle ilgilidir. Bireyler, topluma karşı sorumluluklarını yerine getirdiklerinde, kendilerini toplumsal yapının bir ögesi olarak

kabul ederler ve bu aidiyet duygusu, onların psikolojik iyilik hallerine katkı sağlar. Karslı (2014), toplumsal birlikteliklerde dışlama ve kabullenme süreçlerinin sosyo-psikolojik temellerini incelediği çalışmasında, bireyin toplumla olan bağlarının psikolojik süreçler tarafından nasıl şekillendiğini vurgulamaktadır. Bireyin toplumsal yükümlülüklerini yerine getirmesi, toplum tarafından kabul görmesine olanak tanır ve bu kabul, bireyin duygusal anlamda daha güçlü ve huzurlu hissetmesini destekler (Karslı, 2014).

Toplumsal sorumluluklar, bireyin toplumla olan ilişkisini güçlendirir ve bu ilişkiler, bireyin psikolojik sağlamlığını artırır. Toplumda itibarlı bir konumda olmak ve topluma katkıda bulunmak, bireyin psikolojik tatmin düzeyini artırır. Bu bağlamda, toplumsal sorumlulukların yerine getirilmesi, bireyin psikolojik sağlığına doğrudan katkıda bulunur (Karslı, 2014).

Vicdan, bireyin hem kişisel hem de toplumsal yükümlülüklerini yerine getirme sürecinde yönlendirici ve şekillendirici bir unsur olarak işlev görür. Zengin ve Arslan İçöz (2018), vicdanın bireyin ahlaki kararlar vermesindeki rolünü değerlendirirken, vicdanın değerler eğitimindeki yerini de vurgulamaktadır. Bireyler, sorumluluklarını yerine getirirken vicdanlarını rehber edinirler ve bu rehberlik, onların toplumsal normlara uygun davranmalarını sağlar. Vicdan, bireylerin sorumluluklarını yerine getirirken ahlaki açıdan doğru kararlar almalarına yardımcı olur (Zengin & Arslan İçöz, 2018).

Ahlaki değerler, bireyin sorumluluklarını yerine getirirken rehber aldığı temel ilkelerden biridir. Birey, hem kendi vicdanına hem de toplumsal normlara uygun hareket ettiğinde, sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirebilir. Bu nedenle vicdan ve etik değerler, kişisel ve sosyal yükümlülüklerin temelini oluşturan iki önemli unsurdur. Bireyin vicdanı, sorumluluk bilincini güçlendirir ve onu doğru yola yönlendirir (Zengin & Arslan İçöz, 2018).

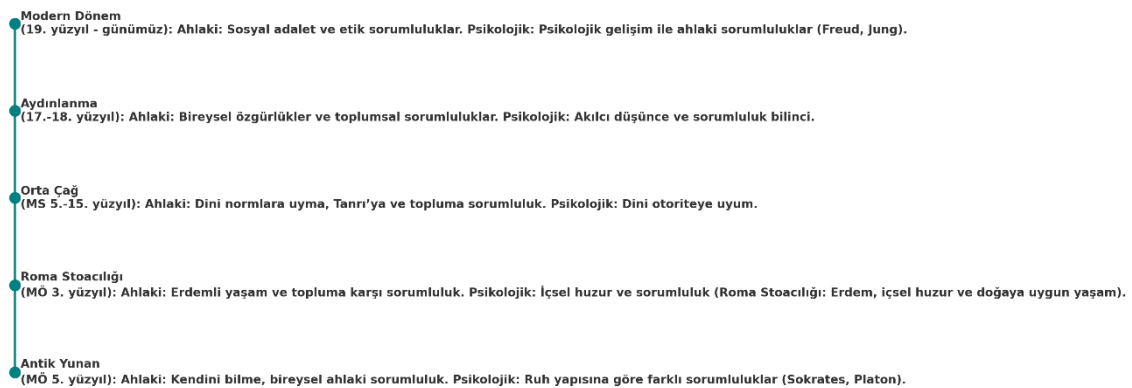
Bireyin kişisel sorumluluklarını ve topluma karşı görevlerini yerine getirmesi, bireyin ruhsal sağlığı üzerinde doğrudan ve derin bir etki yaratır. Bu sorumlulukları yerine getiren birey hem özsaygısını artırır hem de toplumsal kabul görme duygusuyla psikolojik anlamda daha dengeli bir yapıya kavuşur. Sorumluluklarını başarıyla yerine getiren bireyler, kendilerini daha tatmin olmuş ve topluma ait hissederler. Erdoğan ve Erdem (2017) bu durumu bireyin yaşam doyumu ile ilişkilendirerek, sorumluluk bilincine sahip kişilerin daha fazla hayat memnuniyetine ulaştıklarını belirtmektedir. Bireyler, yükümlülüklerini yerine getirdiklerinde duygusal anlamda daha sağlam bir duruş

sergilerler ve bu sağlamlık, onların toplumsal hayatlarında daha aktif ve başarılı bir şekilde rol almalarını sağlar. Bu süreç, bireyin hem kişisel tatmin hem de toplumsal kabul düzeyini artırır (Erdoğan & Erdem, 2017).

Bireysel ve toplumsal sorumluluklar, bireyin psikolojik olarak kendini gerçekleştirmesinde kilit bir rol oynar. Sorumluluklarını yerine getiren birey, özgüvenini artırır ve toplum içindeki itibarını güçlendirir. Bu durum, bireyin kişisel yaşamında daha etkili kararlar almasına ve topluluk içinde daha etkin bir konum üstlenmesine olanak sağlar. Böylece, bireyin ruhsal sağlığı olumlu bir şekilde desteklenmiş olur ve yaşam tatmini artar (Erdoğan & Erdem, 2017).

Bireysel ve toplumsal sorumluluklar hem ahlaki hem de psikolojik boyutlarıyla bireyin toplumsal hayattaki yerini belirleyen önemli unsurlardır. Ahlaki yükümlülükler, bireyin değerlerine ve vicdanına uygun hareket etmesini sağlarken, psikolojik süreçler bireyin hem kendisiyle hem de toplumla olan bağlarını daha doyurucu bir seviyeye taşır. Kişisel sorumluluklar, bireyin özsaygısını ve yaşam tatminini şekillendirirken, toplumsal yükümlülükler, bireyin toplum içerisindeki konumunu ve sosyal bağlılık duygusunu güçlendirir. Vicdan, etik değerler ve psikolojik mekanizmalar, bireyin hem bireysel hem de toplumsal düzeydeki görevlerini yerine getirme sürecinde temel birer rehber işlevi görür.

Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukların Ahlaki ve Psikolojik Boyutları zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Hadot, 1995: 126-148).

Şekil 4: Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukların Ahlaki ve Psikolojik Boyutları Zaman Çizelgesi

Kaynak: Hadot, 1995: 126-148.

1.5. Toplumsal Sorumlulukların Dönüştürücü Gücü ve Tarihsel Gelişimi

Toplumsal sorumluluk hem bireylerin hem de kurumların, toplumun refahını ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla üstlendikleri yükümlülükler olarak tanımlanabilir. Bu kavram, bireysel ve kurumsal düzeyde, sosyal, çevresel ve ekonomik alanlarda sorumluluk bilinciyle hareket etmeyi içerir. Bu sorumluluklar, sosyal düzenin muhafaza edilmesi ve devamlı bir gelecek oluşturulması açısından hayati bir değer taşır. Geçmişten günümüze toplumsal sorumluluk anlayışı değişiklik göstermiş, farklı dönemlerde ve toplumsal yapılarda farklı biçimlerde ortaya çıkmıştır.

Toplumsal sorumluluk kavramının kökeni, insanların birbirlerine karşı sorumluluklarını düzenleyen ahlaki ve sosyal normlara dayanmaktadır. Olçar (2023), sivil toplum kuruluşlarının teorik altyapısı ve tarihsel evrimi üzerine yaptığı çalışmada, toplumsal sorumluluğun tarih boyunca çeşitli sivil toplum girişimleri aracılığıyla kurumsallaştığını vurgulamaktadır. Sivil toplum örgütleri, toplumların dayanışma ruhunu güçlendirerek, bireylerin sosyal sorunlara karşı duyarlılığını artırmış ve toplumsal dönüşüme katkı sağlamıştır (Olçar, 2023).

Toplumsal sorumluluğun tarihsel gelişiminde, özellikle 19. yüzyıldan itibaren sanayileşmenin etkisiyle sosyal sorumluluk anlayışının genişlediği görülmektedir. Bu dönemde çalışan hakları, öğrenim ve tıbbi hizmetler gibi meseleler toplumsal sorumluluğun ana başlıkları haline gelmiştir. Toplumsal sorumlulukların kurumsal düzeyde şekillenmeye başlaması, bu dönemde ortaya çıkan sosyal politikalarla desteklenmiştir.

Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), işletmelerin ve kurumların yalnızca ekonomik hedeflere ulaşmayı değil, aynı zamanda toplumsal faydayı gözetme ilkesine dayanır. Gedik (2020), KSS'nin tarihsel süreçteki gelişimini ve teorik bağlamını incelediği çalışmasında, bu anlayışın özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren dikkate değer bir öneme sahip olmaya başladığını ifade etmiştir. Bu dönemden itibaren, işletmelerin sadece kâr amaçlı faaliyetlerde bulunmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunma gerekliliği genel kabul görmeye başlamıştır. KSS, işletmelerin topluma karşı olan yükümlülüklerini daha geniş bir perspektifte değerlendiren bir yaklaşım olarak öne çıkmıştır (Gedik, 2020).

Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları, özellikle doğa koruma, öğrenim, sağlık hizmetleri ve yoksullukla mücadele gibi sahalarda toplumsal dönüşümü hızlandırmıştır.

İşletmeler, bu alanlarda çeşitli projeler geliştirerek, toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmuşlardır. Bu süreçte, KSS'nin dönüştürücü etkisi, toplumların kalıcı kalkınma amaçlarına erişimlerinde belirleyici bir görev oynamıştır (Gedik, 2020).

Sivil toplum kuruluşları, toplumsal sorumluluk anlayışının en temel aktörlerinden biri olarak görülmektedir. Bu kuruluşlar, toplumun ihtiyaçlarını karşılamada, sosyal sorunlara çözümler üretmede ve bireyler ile kurumlar arasında bir köprü oluşturmakta kritik bir rol oynar. Aynı zamanda, toplumsal farkındalık yaratma ve sosyal adaleti destekleme misyonlarıyla da öne çıkarlar. Bu örgütler, bireylerin bir araya gelerek toplumsal sorunlara karşı çözüm ürettikleri gönüllü kuruluşlardır. Olçar (2023), sivil toplum kuruluşlarının toplumsal sorumluluk ve sosyal dönüşüm üzerindeki rolünü analiz ederek, bu kuruluşların tarih boyunca toplumsal sorunların çözümüne nasıl katkıda bulduklarını ortaya koymaktadır. Sivil toplum örgütleri, özellikle temel haklar, çevresel koruma, sağlık hizmetleri ve öğrenim gibi sahalarda farkındalık yaratmakta ve toplumsal dönüşüm süreçlerine katkıda bulunmaktadır (Olçar, 2023).

Bu örgütler, toplumun sosyal adalet arayışında belirgin bir görev üstlenir ve kişilerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirir. Sivil toplum kuruluşlarının önemi, özellikle modern çağda daha görünür hale gelmiştir. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bu kuruluşlar, toplumsal problemlerin küresel bir perspektifle ele alınmasına destek sunmaktadır. Böylece, toplumsal sorumluluk anlayışı yerel düzeyden küresel bir boyuta taşınmıştır.

Toplum odaklı girişimcilik, toplumsal sorunları çözmek amacıyla yenilikçi iş modelleri geliştiren bir girişimcilik türüdür. Sönmez, Arıker ve Toksoy (2016), dünyada ve Türkiye'de sosyal girişimciliğin gelişimi üzerine yaptıkları çalışmada, sosyal girişimciliğin toplumsal sorumluluğun yeni bir alanı olarak nasıl dönüştüğünü ele almışlardır. Sosyal girişimciler, toplumsal fayda yaratmayı amaçlayarak, toplumda mevcut sorunlara çözüm üretmek için yenilikçi projeler geliştirirler (Sönmez, Arıker & Toksoy, 2016).

Toplum odaklı girişimcilik, toplumsal sorumluluğun sadece kişisel ve kuruluş bazında değil, bununla birlikte ticaret dünyasında da nasıl dönüştüğünü göstermektedir. Bu girişimcilik anlayışı, klasik iş modellerinin ötesine geçerek, toplumsal sorunlara çözüm bulmayı ve sosyal etkiler yaratmayı hedefler. Toplum odaklı girişimcilik sayesinde,

ekonomik gelişim ile sosyal ilerleme arasında güçlü bir bağ kurulmuş ve bu süreç, toplumsal değişim ve dönüşümün ivme kazanmasını sağlamıştır.

Toplumsal sorumluluk, yalnızca bireyler arası ilişkilerde değil, aynı zamanda insanlığın doğayla kurduğu bağlar açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu anlayış, çevresel sürdürülebilirliği destekleyerek insan ve ekosistem arasındaki dengeyi korumayı hedefler. Murray Bookchin'in toplumsal ekoloji teorisi, çevresel sorunların toplumsal sorumluluklar ile çözülmesi gerektiğini savunur. Demir (2020), Murray Bookchin'in toplumsal ekoloji ve toplumsal dönüşüm fikirlerini inceleyerek, doğa ile uyumlu bir toplum yaratma amacını vurgulamaktadır. Bu teoriye göre, çevre sorunlarının çözümü, toplumsal yapıların dönüştürülmesi ile mümkündür (Demir, 2020).

Toplumsal ekoloji anlayışı, çevreye karşı duyarlı toplumsal sorumlulukların önemini ön plana çıkarmakta ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada dönüştürücü bir otorite olarak görülmektedir. Bu bağlamda, çevresel yükümlülüklerin yalnızca bireylerin değil, aynı zamanda toplulukların da temel görevleri arasında bulunması gerektiği ileri sürülmektedir. Bu yaklaşım, çevreye duyarlı bir toplum inşa etme hedefini desteklemektedir. Doğa ile barışık bir toplumsal düzen, sadece ekolojik krizleri çözmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal barışı da sağlamaya yardımcı olur (Demir, 2020).

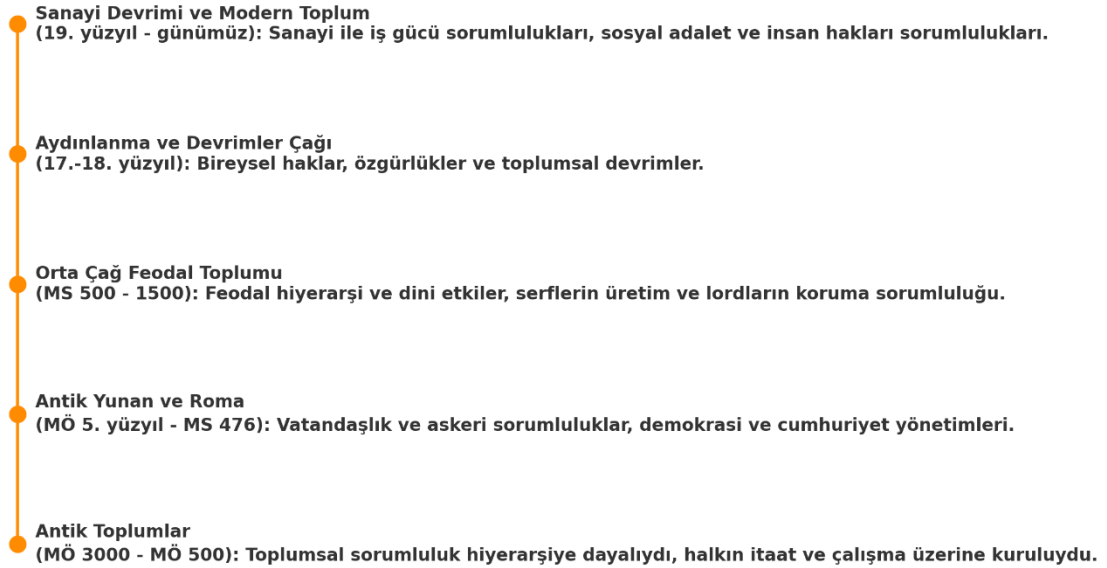
Tarihsel süreçte toplumsal sorumlulukların devlet politikalarıyla nasıl iç içe geçtiği de önemli bir konudur. Yay (2015), Türkiye'de sosyal devlet anlayışının tarihsel evrimini araştırdığı çalışmasında, devletin toplumsal sorumluluklarını yerine getirme süreçlerini ve bu süreçlerin gelişim aşamalarını analiz etmiştir. Sosyal devlet, bireylerin sosyal refahını artırmayı amaçlayan politikalar geliştirerek, toplumsal sorumluluğu kurumsal bir düzeye taşır (Yay, 2015). Bu süreç, devletin toplumsal kalkınmaya ve sosyal adalete katkı sunan bir aktör olarak ortaya çıkmasını sağlar.

Sosyal devlet anlayışının gelişimi, toplumsal sorumlulukların bireyler şahsi kuruluşlar aracılığıyla değil, hükümet tarafından da sahiplenilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, sosyal sorumluluk anlayışı, bireysel ve kurumsal boyuttan çıkarak, daha geniş bir perspektif kazanmıştır. Devletin sosyal politikaları, toplumun genel refahını sağlama ve toplumsal adaleti tesis etme hedefi doğrultusunda toplumsal dönüşümü hızlandırmıştır. Toplumsal yükümlülükler, tarihsel süreçte toplumların ilerlemesinde ve değişim süreçlerinin şekillenmesinde temel bir rol üstlenmiştir. Olçar (2023) ve Gedik (2020) gibi çalışmalar, toplumsal sorumlulukların sivil toplum kuruluşları ile iş dünyasında

uygulanan sosyal sorumluluk faaliyetleri aracılığıyla hangi şekilde değişim sağlayan bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda, Demir (2020) tarafından ele alınan toplumsal ekoloji ve sürdürülebilirlik konuları, çevreye karşı duyarlı bir toplumsal sorumluluk anlayışının önemini vurgulamaktadır.

Toplum odaklı girişimcilik ile sosyal devlet anlayışı, toplumsal yükümlülüklerin geniş bir alanı kapsadığını ve toplumsal değişim süreçlerinde ne denli etkili bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu sorumlulukların dönüştürücü etkisi, yalnızca bireylerin değil, aynı zamanda kurumların ve devletin de topluma katkı sağlama zorunluluğu taşıdığını açıkça göstermektedir.

Toplumsal Sorumlulukların Dönüştürücü Gücü ve Tarihsel Gelişimi zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Giddens, 1984: 112).

Şekil 5: Toplumsal Sorumlulukların Dönüştürücü Gücü ve Tarihsel Gelişimi Zaman Çizelgesi

Kaynak: Giddens, 1984: 112.

2. BÖLÜM: BARIŞ MANÇO’NUN SANATINDA BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLARIN HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

2.1. Halkla İlişkiler Bağlamında Sorumluluk Mesajlarının İletilmesi

Bariş Manço, Türkiye'nin müzik ve sanat alanında unutulmaz bir iz bırakmış, toplumsal yükümlülükleri ve bireysel değerleri sanatına ustalıkla taşıyan bir sanatçıdır. Eserleri, hem kültürel mirası yüceltmiş hem de toplumun farklı kesimlerine hitap ederek derin bir etki yaratmıştır. Onun müziği ve programları, toplumun genel ahlaki değerleriyle uyumlu sorumluluk mesajları iletirken, bireysel sorumluluk bilincini de ön planda tutar.

Bariş Manço, müziğinde sadece eğlence ve sanatın ötesine geçerek topluma mesajlar veren bir sanatçı olarak tanınır. Sanatının merkezinde toplumsal sorumluluklar yer alır ve özellikle çocuklara yönelik yaptığı çalışmalarla gelecek nesillere de bu sorumlulukları aşlamayı hedeflemiştir. Eserleri, bireylerin hem öz kimlikleri hem de toplumsal sorumluluklarına dair görevlerini hatırlatır. Manço'nun “Adam Olacak Çocuk” programı ve “Halil İbrahim Sofrası” gibi şarkıları, dürüstlük, yardımlaşma ve dayanışma gibi toplumsal sorumluluklara vurgu yapar.

Bu bağlamda Manço'nun sanatı, halkla ilişkiler faaliyetlerinin de temelinde yer alan kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) ilkeleriyle örtüşmektedir. Öksüz (2014) tarafından gerçekleştirilen bir incelemeye göre, halkla ilişkiler ile sosyal sorumluluk projeleri halkın bilinçlendirilmesi ve toplumsal fayda sağlanması açısından önemli rol oynar. Barış Manço, sanatını bu ilkelere uygun olarak kurgulayarak toplumun genel değerlerini destekleyen bir duruş sergilemiştir (Öksüz, 2014).

Bariş Manço'nun halkla ilişkiler perspektifinde sorumluluk içerikli mesajlarını iletme yöntemi, eserleri ve televizyon yayınları vasıtasıyla geniş toplum kesimlerine erişmesi sayesinde gerçekleşmiştir. Manço'nun halkın tüm kesimlerine hitap eden samimi üslubu, onun sorumluluk mesajlarının etkili bir şekilde yayılmasını sağlamıştır. Sezgin ve Çetin (2022), gerçekleştirdikleri araştırmada, sosyal sorumluluk etkinliklerinin halkla ilişkiler çerçevesinde ne şekilde etkili bir biçimde yürütülebileceğini ve bu etkinliklerin toplum tarafından nasıl değerlendirildiğini analiz etmişlerdir. Sonuç olarak, etkili iletişim yöntemlerinin, toplumsal sorumluluk mesajlarının başarıyla aktarılmasında belirleyici bir faktör olduğu vurgulanmıştır. (Sezgin & Çetin, 2022).

Manço'nun iletişim stratejisi, halkla kurduğu samimi ve doğrudan ilişki üzerinden gelişmiştir. Halkla ilişkiler teorilerinde olduğu gibi, o da halkın ilgisini çekecek konuları seçmiş ve bu konular üzerinden toplumsal sorumluluk bilincini artırmaya çalışmıştır. Onun şarkıları ve televizyon programları, özellikle halkın değerleri ve sosyal beklentileri ile uyum içinde olup, sorumluluk mesajlarının etkin bir şekilde iletilmesini sağlamıştır. Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), genellikle işletmelerin topluma karşı duyduğu sorumluluk olarak tanımlanır. Ancak bu kavram, sanat dünyasında da etkisini göstermiştir. Barış Manço gibi sanatçılar, sanat yoluyla topluma sosyal mesajlar vererek bu sorumlulukları yerine getirirler. Hoştut (2018), şirketlerin sosyal sorumluluklarını duyurmak için kurulan iletişim ve halkla ilişkiler ağlarının nasıl etkileşimde olduğunu incelediği çalışmasında, KSS'nin toplum üzerinde değişim yaratan bir etkisi bulunduğunu belirtir. Barış Manço, sanatının güçlü etkisi aracılığıyla toplumsal bilinç oluşturmuş ve bireylerin sosyal yükümlülüklerini yerine getirmeleri adına bir yönlendirme sağlamıştır. (Hoştut, 2018).

Sanat, halkla ilişkiler bağlamında kayda değer bir araç niteliği taşır ve sanatçılar, toplumu yansıtan birer ayna olarak, sosyal yükümlülük mesajlarını aktarmada güçlü bir rol üstlenebilirler. Manço'nun sanatı, toplumsal sorumluluklar konusunda bir farkındalık yaratmakla kalmamış, aynı zamanda bireylerin sorumluluklarını yerine getirmelerini teşvik eden bir araç olmuştur. Bu çerçevede, Barış Manço'nun sanat anlayışı, halkla ilişkiler çalışmalarının temelini oluşturan toplumsal yükümlülük prensibine dayanır.

Barış Manço, bir sanatçı olarak, toplumun çeşitli katmanlarıyla kurduğu derin bağlar sayesinde geniş kapsamlı bir etki alanı oluşturmuştur. Gedikçi Öndoğan (2021), paydaş yönetimi ve halkla ilişkiler bağlamında kurumsal sosyal sorumluluğun taşıdığı öneme işaret ederken, halkla ilişkilerin toplumsal yükümlülüklerin aktarılmasındaki hayati rolüne dikkat çekmiştir. Sanatçılar, halkla ilişkilerde etkili bir paydaş olarak değerlendirilebilir, zira farklı toplumsal kesimlerle kurdukları iletişim aracılığıyla sosyal mesajların yayılmasına önemli bir katkı sağlarlar. (Gedikçi Öndoğan, 2021).

Manço, müziği ve televizyon programları aracılığıyla yalnızca sadece belirli bir grup değil, toplumun her bir bireyine ulaşan bir sanatçı olmuştur. Bu, halkla ilişkiler bağlamında etkili bir paydaş yönetimi örneği olarak değerlendirilebilir. Sanatı, toplumsal meselelere ışık tutarken bireyleri yükümlülük üstlenmeye yönlendiren bir anlayış

geliştirmiştir. Bu da Barış Manço'nun halkla ilişkilerdeki rolünü daha da önemli kılmaktadır.

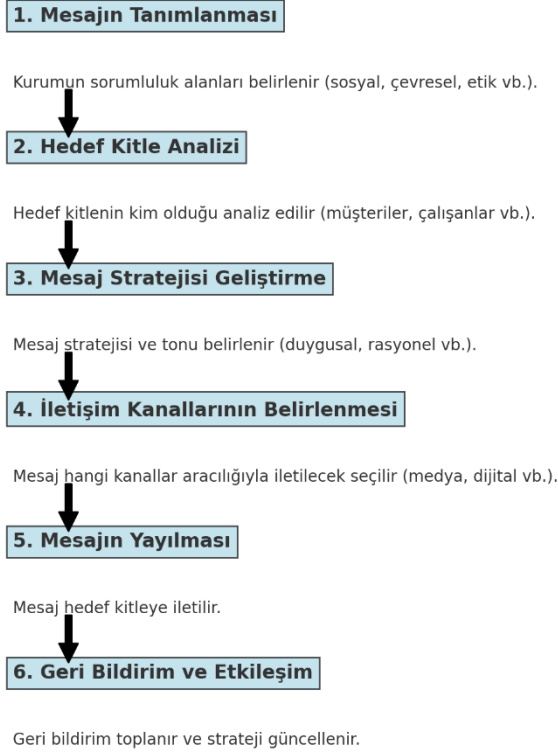
Barış Manço'nun sanatındaki toplumsal sorumluluklar, halkla ilişkiler stratejileri ile iç içe geçmiş durumdadır. Manço, halkla ilişkiler açısından güçlü bir kişisel marka yaratmış ve bu markanın merkezinde toplumsal sorumluluk bilinci yer almıştır. Manço'nun halkın değerlerine saygı duyan, onları anlayan ve toplumun ihtiyaçlarına yönelik içerikler üreten bir sanatçı olması, onun halkla ilişkiler stratejilerinin başarısını artırmıştır.

Hoştut (2018), kurumsal sosyal sorumluluğun halkla ilişkilerdeki önemine dikkat çekerken, etkili halkla ilişkiler stratejilerinin toplumda farkındalık yaratma ve değişimi sağlama konusunda ne kadar önemli olduğunu vurgular. Barış Manço'nun halkla ilişkiler stratejileri, sanat yoluyla toplumsal sorumlulukların yaygınlaşmasını sağlamıştır (Hoştut, 2018).

Barış Manço'nun sanatında sürdürülebilirlik ve sürekli sorumluluk vurgusu dikkat çekicidir. Eserlerinde ve yayınlarında, bireylerin yükümlülüklerini sadece geçici bir süre değil, aynı zamanda kalıcı ve süreklilik arz eden bir biçimde devam ettirmeleri gerektiği vurgulanır. Bu, halkla ilişkiler stratejilerinin temelinde yer alan sürdürülebilirlik anlayışına uygun bir yaklaşımdır. Sezgin ve Çetin (2022), sosyal sorumluluk çalışmalarının sürekliliğinin, halkla ilişkiler bağlamında taşıdığı büyük önemi vurgulamışlardır. Manço, sanatında sürekli olarak toplumun refahını ve bireylerin sorumluluklarını gündeme getirerek, bu mesajların kalıcılığını sağlamıştır (Sezgin & Çetin, 2022).

Barış Manço'nun sanatı, bireysel ve toplumsal sorumluluklar açısından halkla ilişkiler bağlamında incelendiğinde, güçlü bir sosyal sorumluluk anlayışının ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Manço, müziği ve programlarıyla toplumun geniş kesimlerine ulaşarak, sorumluluk mesajlarını etkili bir şekilde iletmiştir. İletişim yönetimi ve sosyal sorumluluk esasları doğrultusunda uyumlu olarak, Manço'nun sanatında topluma ve bireylere yönelik sorumluluk mesajları, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda odaklı bir yaklaşımla sunulmuştur. Manço'nun sanatı, halkla ilişkilerde toplumsal sorumluluğun nasıl başarılı bir şekilde uygulanabileceğinin önemli bir örneğidir.

Halkla ilişkiler bağlamında sorumluluk mesajlarının iletilme süreci akış grafiği aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Grunig & Hunt, 1984, s. 95-105).

Şekil 6: Halkla İlişkiler Bağlamında Sorumluluk Mesajlarının İletilme Süreci Akış Grafiği

Kaynak: Grunig & Hunt, 1984, s. 95-105

2.2. Halkla İlişkiler Aracı Olarak Müzikler veya Kişiler

Barış Manço, yalnızca Türkiye'nin önde gelen müzisyenlerinden biri değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk anlayışıyla ön plana çıkan bir kültür elçisi olarak da tanınmıştır. Sanatında birey ve toplum arasındaki sorumlulukları vurgulayan Manço, müziği ve kişiliği ile halkla ilişkilerde etkin bir figür olarak öne çıkmıştır. Onun şarkıları, halkın ahlaki ve kültürel değerlerini şekillendiren bir iletişim aracı haline gelmiştir.

Barış Manço, eserlerinde yalnızca bireysel sorumlulukları değil, aynı zamanda toplumsal yükümlülükleri de belirgin bir şekilde ön plana çıkarmıştır. Sanatında yer alan toplumsal mesajlar, halkla ilişkiler perspektifinde güçlü bir iletişim aracı olarak dikkat çekmektedir. Manço'nun "Halil İbrahim Sofrası" gibi şarkıları, paylaşma, dayanışma ve adalet gibi toplumsal değerleri yansıtırken, bireylerin toplum karşısındaki sorumluluklarını hatırlatır (Coşkun Keskin & Akyıldız, 2021). Bu tür şarkılar, geniş kitleler tarafından benimsenmiş ve halkın ahlaki değerleri üzerinde derin etkiler bırakmıştır.

Manço'nun halkla ilişkiler stratejisi, halkın günlük yaşamında karşılaştığı sorunlara ve beklentilere cevap veren şarkılar bestelemesiyle şekillenmiştir. Müzik yoluyla bireylere toplumsal yükümlülüklerini anımsatarak, aynı zamanda onları daha sağlam bir toplum oluşturma yönünde motive etmiştir. Bu anlamda, Manço'nun müziği yalnızca bir eğlence vasıtası değil, bunun yanında toplumu bilinçlendiren ve toplumsal sorumlulukları yaygınlaştıran bir iletişim aracıdır.

Müzik, halkla ilişkiler çalışmalarında etkili bir araç işlevi görebilir. Barış Manço'nun müziği de halkla doğrudan bir iletişim kurarak, toplumsal mesajların geniş kitlelere iletilmesini sağlamıştır. Manço'nun müziğinde yer alan bireylere yönelik sorumluluk çağrıları, halkla ilişkilerin temel taşlarından biri olarak görülen güven ve bağlılık prensipleri üzerine inşa edilmiştir (Turanalp, 2019). Şarkıları vasıtasıyla toplumla kurduğu bu sağlam bağ, sanatını güçlü bir halkla ilişkiler aracı haline dönüştürmüştür.

Barış Manço'nun kişiliği de halkla ilişkiler bağlamında dikkate alınmalıdır. O, sadece müziğiyle değil, aynı zamanda sahnedeki ve sosyal hayattaki davranışlarıyla da halkla ilişkilerde etkin bir figür olmuştur. Güler yüzlü ve samimi tavırlarıyla halkın sevgisini kazanan Manço, sorumluluk mesajlarını daha etkili bir şekilde iletebilmiştir. Onun halka yakın duruşu ve toplumsal sorunlara duyarlılığı, halkla ilişkilerde güvenilir bir marka oluşturmaya yardımcı olmuştur. Erdoğan (2019), Barış Manço'nun Türk pop müziği tarihinde üstlendiği rolü ele alan çalışmasında, sanatçının yalnızca müzik alanında değil, aynı zamanda sosyal sorumluluk yönüyle de toplum üzerinde kalıcı ve önemli etkiler bıraktığı ifade edilmektedir.

Barış Manço'nun müziğinde değerlerin önemi büyüktür. Sanatçı, bireysel ve toplumsal sorumlulukları şarkıları aracılığıyla dinleyicilerine aktarmıştır. Eserlerinde dürüstlük, dayanışma, tahammül ve hakkaniyet gibi etik değerler ön planda tutulmuştur. Bu değerler, halkla ilişkilerde toplumla kurulan bağın güçlenmesine hizmet etmiştir. Turanalp (2019), Barış Manço'nun şarkılarında dini ve ahlaki değerlerin nasıl aktarıldığını incelemiş ve sanatçının şarkılarında bu değerlerin toplumsal yapıyı güçlendirdiğini belirtmiştir. Manço'nun şarkıları, sadece birer müzik eseri olarak kalmamış, aynı zamanda bir değerler eğitim aracı olarak da kullanılmıştır.

Manço, toplumsal sorumlulukları eğlenceli ve anlaşılır bir dille şarkılarına yansıtarak, bireylerin bu mesajları daha kolay benimsemesini sağlamıştır. Şarkılarındaki mizahi öğeler ve halkın diliyle kurduğu bağ, toplumsal mesajların daha geniş bir kesime erişimini

sağlamıştır. Bu da Manço'nun müziklerinin halkla ilişkilerde güçlü bir yöntem olarak değerlendirilebilmesini mümkün kılmıştır.

Barış Manço'nun kişiliği, iletişim yönetimi bağlamında dikkate değer bir işlev üstlenir. Onun samimi, mütevazı ve yardımsever kişiliği, halkla ilişkilerde güçlü bir figür haline gelmesini sağlamıştır. Manço, sadece şarkılarıyla değil, sosyal yaşamındaki davranışlarıyla da halkla ilişkilerde başarılı bir sanatçı olmuştur. Sanatçının bu kişisel özellikleri, onun toplumsal sorumluluk mesajlarının daha inandırıcı ve etkili olmasına katkıda bulunmuştur (Coşkun Keskin & Akyıldız, 2021).

Manço, halkın içinden biri olarak görülmüş ve toplumsal sorunlarla birebir ilgilenmiştir. Eserlerinde yer alan mesajlar, toplumun değerleriyle uyumlu bir özellik taşımaktadır ve bu nedenle dinleyicilerle sağlam bir bağ oluşturulmuştur. Bu bağ, halkla ilişkilerin önemli unsurlarından biri olan güvenin tesis edilmesinde belirleyici bir rol üstlenmiştir. Halk, Manço'nun verdiği toplumsal mesajlara güvenmiş ve bu mesajları benimsemiştir. Emre (2012), Barış Manço'nun Türk kültürüne olan katkılarını incelediği çalışmasında, sanatçının kültürel değerlere olan duyarlılığının onun halkla kurduğu güçlü bağın temellerinden biri olduğunu vurgular.

Barış Manço'nun müziğinde sembolik iletişim de kayda değer bir konumda bulunur. Şarkılarında kullandığı simgeler ve anlatım tarzı, toplumsal sorumluluk mesajlarının daha derin bir şekilde aktarılmasına yardımcı olmuştur. Önal (2023), Manço'nun müziğini sembolik etkileşim bağlamında değerlendirerek, sanatçının şarkılarındaki simgelerin toplumsal değerlerin anlaşılmasında nasıl etkili olduğunu vurgulamaktadır. Manço, sembolik anlatımıyla bireylerin toplumsal sorumluluklarını daha derinlemesine düşünmelerini sağlamıştır.

Manço'nun kullandığı simgesel üslup, toplumsal sorumlulukları keyifli bir biçimde ileterek bireylerin bu mesajları benimsemelerine olanak tanımıştır. Bu durum, sanatçının müziğinin halkla ilişkiler alanında etkili bir iletişim aracı olmasına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Semboller aracılığıyla verilen mesajlar, halkın zihninde kalıcı bir yer edinmiş ve toplumsal farkındalığın artmasına katkıda bulunmuştur.

Barış Manço'nun müziği ve kişiliği, halkla ilişkiler bağlamında kalıcı ve devamlılık sağlayan bir etki yaratmıştır. Onun sanatında yer alan toplumsal sorumluluk mesajları, günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Manço'nun toplumla oluşturduğu ilişki, yalnızca müziğiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda toplumun sosyal yapısına önemli bir

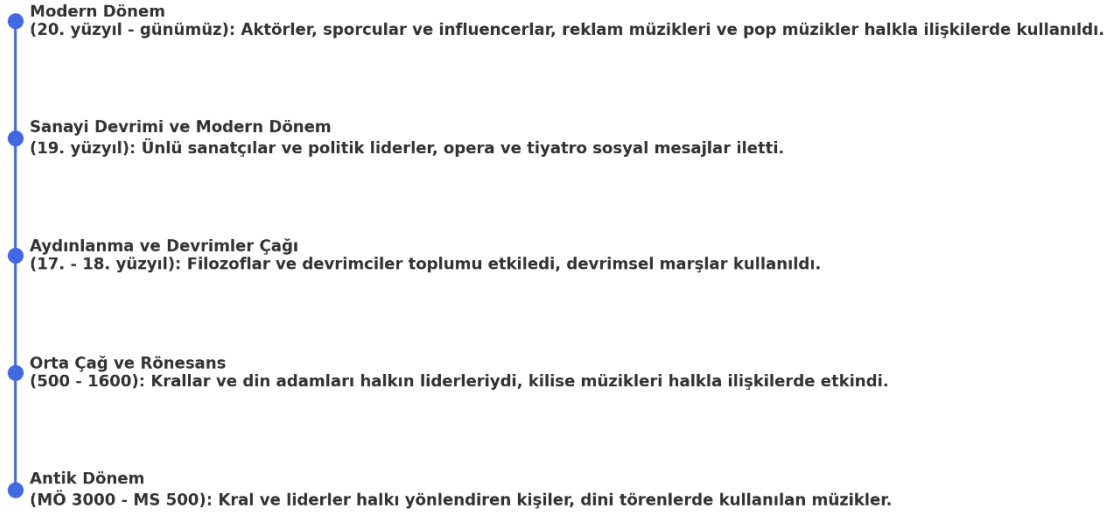
katkı sunmuştur. Bu durum, onun halkla ilişkilerde kalıcı ve sürdürülebilir bir etki bırakmasına olanak tanımıştır. (Turanalp, 2019).

Manço'nun müziklerinde yer alan değerler ve sorumluluk mesajları, sadece bir döneme ait olmamış, her nesilde yankı bulmuştur. Bu durum, sanatçının halkla ilişkilerde ne kadar başarılı olduğunu ve toplumsal sorumlulukların iletilmesinde nasıl etkili bir rol oynadığını gösterir. Barış Manço'nun sanat anlayışı, müziğin halkla ilişkilerde etkili bir işlev üstlenebileceğinin önemli bir örneğidir.

Barış Manço'nun sanatı, bireysel ve toplumsal sorumlulukların halkla ilişkiler bağlamında etkili bir biçimde aktarılmasında kilit bir araç olarak değerlendirilmiştir. Onun müzikleri, halkla ilişkiler stratejilerinin temel bileşenlerinden biri sayılan güven, sadakat ve sürdürülebilirlik ilkelerine dayanmaktadır. Manço'nun sanatında yer alan toplumsal sorumluluk mesajları, halkla doğrudan bir bağ kurarak, geniş kitlelere ulaşmış ve bu mesajların kalıcı olmasını sağlamıştır.

Barış Manço'nun müziklerinde yer alan değerler ve onun halkla kurduğu samimi ilişki, sanatçının halkla ilişkilerde etkin bir figür haline gelmesini sağlamıştır. Müzik aracılığıyla iletilen toplumsal sorumluluk mesajları, bireylerin ve toplumun bu mesajları benimsemesine ve uygulamaya geçirmesine yardımcı olmuştur. Manço'nun sanatı, halkla ilişkilerde müziğin ve sanatçı kişiliğinin hangi şekilde güçlü bir iletişim yöntemi olarak kullanılabileceğinin başarılı bir örneğidir.

Halkla ilişkiler aracı olarak müzikler veya kişiler zaman çizelgesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Cutlip, Center, & Broom, 2006, s. 212-230).

Şekil 7: Halkla İlişkiler Olarak Müzikler veya Kişiler Zaman Çizelgesi

Kaynak: Cutlip, Center, & Broom, 2006, s. 212-230

2.3. Popüler Kültürde Halkla İlişkiler ve Toplumsal Sorumluluklar

Popüler kültürde bir sanatçının etkili olabilmesi, onun halkla kurduğu iletişime bağlıdır. Barış Manço, halkın değerlerine saygı duyan ve onları anlayan bir sanatçı olarak, müziğini bir halkla ilişkiler aracı haline getirmiştir. Manço'nun toplumla olan ilişkisi, şarkıları aracılığıyla bireysel ve toplumsal sorumlulukları aktaran bir bağlayıcı rol üstlenmiştir. Bu özellik, onu diğer sanatçılardan ayıran en dikkat çekici niteliklerden biridir (Erdoğan, 2019).

Popüler kültür, toplumla iletişim kurmada güçlü bir kanal oluşturur ve halkla ilişkiler çalışmalarında önemli bir rol oynar. İletişim yönetimi, bireylerin toplumsal sorumluluk farkındalığını güçlendirmek ve bu sorumlulukları geniş kesimlere aktarmak için stratejik bir çerçeve sunar. Barış Manço ise popüler kültürdeki konumunu, yalnızca müzikal başarılarıyla değil, aynı zamanda sosyal konulara duyarlı yaklaşımı sayesinde pekiştirmiştir. Bu hassasiyet, onun hem sanatçı kimliğini hem de toplumsal etkisini daha da derinleştirmiştir. Coşkun Keskin ve Akyıldız (2021), Barış Manço'nun şarkılarında yer alan toplumsal sorumluluk mesajlarını inceledikleri çalışmada, Manço'nun bireylerin topluma katkı sunma bilincini artırma konusunda nasıl bir etki yarattığını göstermiştir (Coşkun Keskin & Akyıldız, 2021).

Manço'nun müziklerinde ele aldığı temalar, toplumsal birlik, karşılıklı destek ve hak kavramları gibi değerler etrafında şekillenmektedir. Bu değerler, halkla ilişkilerin temelinde yer alan güven ve topluma katkı sunma gibi kavramlarla doğrudan örtüşmektedir. Barış Manço, bu mesajları müzik yoluyla ileterek, halkın sorumluluk bilincini şekillendiren bir popüler kültür figürü haline gelmiştir.

Barış Manço'nun müziği, ahlaki ve toplumsal değerleri geniş kitlelere iletmek için güçlü bir araç olmuştur. Onun şarkılarında yer alan değerler, toplumsal sorumluluk bilincini artırarak bireylerin topluma katkı sunmalarını teşvik eder. Kömcü (2022), Barış Manço'nun şarkılarında yer alan değerlerin bireyler üzerindeki etkisini ele aldığı çalışmasında, Manço'nun müziği aracılığıyla toplumsal sorunlara duyarlılığı artırdığını belirtmektedir. Şarkılarında yer alan temalar, bireysel sorumlulukları toplumsal sorumluluklarla birleştirerek, insanları harekete geçmeye çağırır (Kömcü, 2022).

Manço'nun eserlerinde işlediği toplumsal değerler, halkın kültürel kodlarına uygun bir şekilde sunulmuş iletişim yönetimi ve halkla ilişkiler bağlamında verimli bir model oluşturmuştur. Onun şarkıları, toplumun farklı kesimlerine hitap ederek, toplumsal sorumluluk bilincini yaygınlaştırmıştır. Bu durum, Manço'nun halkla ilişkilerde bir lider figürü haline gelmesine katkı sağlamıştır.

Barış Manço'nun eserleri, halkla ilişkiler açısından etkili bir iletişim aracı işlevi görmüştür. Şarkıları, toplumun taleplerini ve beklentilerini gözeterek, sorumluluk bilincine dair mesajları geniş dinleyici kitlelerine aktarmayı başarmıştır. Önal (2023), Manço'nun müziklerinde sembolik etkileşim yöntemini kullanarak toplumsal sorumlulukları nasıl aktardığını ele aldığı çalışmasında, Manço'nun semboller ve anlatılar aracılığıyla topluma güçlü mesajlar verdiğini belirtmiştir (Önal, 2023).

Barış Manço'nun “Halil İbrahim Sofrası” ve “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” gibi eserleri, adalet, doğruluk ve karşılıklı dayanışma gibi değerleri ele alarak halkla ilişkilerde dikkate değer bir etki bırakmıştır. Manço'nun şarkılarında yer alan sembolik mesajlar, halkın günlük yaşantısında karşılaştığı sorunlara çözüm bulmaya yönelik bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu tür şarkılar, kişilerin hem kendi varlıklarına hem de topluma yönelik olan sorumluluklarını hatırlatırken, halkla ilişkiler açısından da kayda değer bir iletişim aracı oluşturur.

Popüler kültür, sanatçıların halkla ilişkilerde önemli bir rol oynadıkları bir alandır. Barış Manço, sanatçı kimliğiyle toplumun güvenini elde etmiş ve bu güveni toplumsal

sorumluluk mesajlarını iletmek için kullanmıştır. Turanalp (2019), Manço'nun müziğinde dini ve ahlaki değerlerin aktarımını ele alırken, sanatçının toplumsal değerleri benimsemiş bir figür olarak halkla kurduğu iletişimin önemine dikkat çekmiştir. Manço'nun topluma dair sorumluluk bilincini, popüler kültürün etkili bir ögesi olarak görülen müzik aracılığıyla aktarması, onun halkla ilişkiler alanında etkili bir sanatçı kimliğiyle ön plana çıkmasına katkı sağlamıştır (Turanalp, 2019).

Sanatçılar, halkla ilişkilerde kamuoyunun dikkatini çeken önemli aktörlerdir. Barış Manço, halkın sorunlarına duyarlı bir sanatçı olarak, sorumluluk bilincini artırmış ve müziği aracılığıyla bu sorumlulukları geniş kitlelere ulaştırmıştır. Popüler kültürde bir sanatçının halkla ilişkiler rolü, onun toplumsal sorunlara nasıl yaklaştığıyla doğrudan ilişkilidir.

Barış Manço'nun sanatında işlediği toplumsal sorumluluklar, kalıcı bir etki bırakmıştır. Onun şarkıları, sadece bir döneme değil, geleceğe yönelik mesajlar içermektedir. Manço'nun şarkılarında işlediği toplumsal dayanışma ve ahlaki değerler, halkla ilişkiler stratejileri açısından sürdürülebilir bir yapıya sahiptir. Coşkun Keskin ve Akyıldız (2021), Manço'nun şarkılarında toplumsal sorumlulukların sürekli olarak vurgulandığını ve bu sorumlulukların uzun vadeli bir etki yarattığını belirtmiştir (Coşkun Keskin & Akyıldız, 2021).

Halkla ilişkilerde sürdürülebilirlik, topluma yönelik sorumluluk mesajlarının devamlılığı bakımından büyük bir değer taşır. Barış Manço'nun sanatı, bu anlamda halkla ilişkilerde başarılı bir örnek teşkil etmektedir. Onun şarkıları, toplumsal sorunlara çözüm bulma ve sorumluluk bilincini yaygınlaştırma amacı taşımış ve bu mesajlar, nesiller boyu etkisini sürdürmüştür.

Manço, popüler kültürdeki yeriyle halkla doğrudan bir iletişim kurmuş ve müziği aracılığıyla topluma sorumluluk mesajları iletmıştır. Onun şarkılarında yer alan değerler, halkla ilişkilerde güven, bağlılık ve toplumsal fayda ilkeleriyle uyumlu bir şekilde sunulmuştur. Barış Manço, toplumsal sorunlara duyarlı bir sanatçı olarak halkla ilişkilerde sürdürülebilir bir etki bırakmış ve toplumsal sorumlulukların kalıcı bir şekilde yayılmasını sağlamıştır.

3. BÖLÜM: BARIŞ MANÇO’NUN SANATINDA HALKLA İLİŞKİLER BAĞLAMINDA BİREYSEL VE TOPLUMSAL SORUMLULUKLARI ETKİLEME GÜCÜ

3.1. Araştırmanın Amacı

Bariş Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısı üzerinden bireysel ve toplumsal sorumluluk kavramlarını derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Şarkıda yer alan sembolik anlatımlar ve karakterler aracılığıyla toplumun bireylere yüklediği sorumlulukların nasıl şekillendiği ve bu sorumlulukların kişilerin hem öz benliklerine hem de toplumsal çevrelere olan etkileri değerlendirilecektir. Bu araştırmanın amacı, toplumsal normların bireyler üzerindeki etkilerini anlamak ve bireylerin bu normlar doğrultusunda üstlendikleri sorumlulukların kişisel algılarını nasıl dönüştürdüğünü ortaya koymaktır.

Çalışmada toplumsal sorumlulukların bireyler üzerindeki baskı ve beklentileri nasıl artırdığı, bu baskıların bireylerin kişisel sorumluluk algılarına ne şekilde yansıdığı ve bireylerin bu sorumlulukları içselleştirip içselleştirmediği gibi konuları irdelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, şarkıdaki mesajların bireylerin toplumsal bilincine nasıl nüfuz ettiğini ve bireylerin bu mesajlara ne şekilde tepki verdiğini analiz edecektir. "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısının üniversite öğrencileri üzerinde toplumsal sorumluluk kavramına yaptığı katkılar ve bireylerin bu şarkının mesajları ışığında üstlendikleri rollerin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçları bağlamında yapılan değerlendirmeler ile bireysel sorumluluk kavramının toplum içinde nasıl şekillendiği ve bu kavramın gelecekteki birey-toplum ilişkilerine olası etkileri de ortaya konulacaktır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Bariş Manço'nun "Ahmet Bey'in Ceketi" şarkısı, yalnızca bir müzik eseri olma niteliğinin ötesinde, bireysel ve toplumsal sorumlulukların derinlemesine irdelendiği, geniş bir sosyal ve psikolojik mesaj içeren bir yapı sunmaktadır. Bu araştırmanın önemi, bireylerin topluma karşı olan sorumluluklarının ve toplumun bireyler üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi bakımından oldukça önemli bir farkındalık sağlamasıdır. Araştırma, bireylerin kendi içsel sorumlulukları ile topluma karşı sorumlulukları arasındaki dengeyi nasıl kurduklarına dair evrensel sorulara yanıt ararken, bu dengeyi etkileyen toplumsal

değerlerin ve normların hangi dinamiklerle biçimlendiğine ilişkin bir bakış açısı sağlamaktadır.

Bu çalışmanın önemi, sanatın toplumsal eleştiriyi nasıl şekillendirdiğini ve bireyler üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik özgün bir katkı sunmasında yatmaktadır. Araştırma, Barış Manço'nun sembolik anlatımlar aracılığıyla bireylerin toplumsal değerlerle ne tür bir bağlantı taşıdığını ve bu bağların sorumluluk kavramını nasıl dönüştürdüğünü ortaya koymayı hedeflemektedir (Aça, 2019). Özellikle "Ahmet Bey'in Ceketini" şarkısının derinlemesine incelenmesi, bireylerin yüzeysel değer yargıları ve dış görünüş gibi konular üzerinden toplumsal sorumluluklarını nasıl algıladıklarını ve bu sorumlulukların bireyler ve toplum üzerindeki etkilerini analiz etmeye yöneliktir (Coşkun Keskin & Akyıldız, 2021).

Araştırmanın bir diğer önemli yanı, sosyal sorumluluk bilincinin nasıl inşa edildiğini ve bu bilincin toplumsal değerler ile bireysel algılar arasındaki dinamikler üzerinden nasıl şekillendiğini incelemesidir. Bu açıdan çalışma, toplumsal sorumluluklar üzerine yeni bir bakış açısı sunarak, sanat eserlerinin bu konudaki etkilerini akademik bir çerçeveye oturtmaktadır. Ayrıca, Barış Manço'nun şarkılarının toplum üzerindeki etkileri ve bu etkilerin sorumluluk algıları üzerindeki yansımaları da literatüre katkı sunacak niteliktedir.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Kısıtları

Araştırma kapsamında tek oturumlu 70-80 dakika süren ve 7 kişilik odak grup görüşmesi, 20.11.2024 tarihinde Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Genel dinleyicilerin katılımından ziyade yalnızca Sakarya Üniversitesi öğrencilerinin araştırmaya dahil edilmesi, bu çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu araştırmanın başlıca sınırlılıklarından biri, elde edilen bulguların genellenebilirliğinin kısıtlı olmasıdır. Her ne kadar çalışma, bireysel ve toplumsal sorumluluk taşıyan, değer temelli şarkılar literatürüne katkı sunabilecek nitelikte veriler ortaya koymuş olsa da, bu verilerin her durumda geçerli sayılması mümkün değildir. Ayrıca, kodlama sürecinin tek araştırmacı tarafından yürütülmesi ve kodlayıcılar arası güvenilirlik testinin yapılmamış olması, çalışmanın metodolojik sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bu öznel değerlendirme riskini azaltmak amacıyla kategori tanımları net biçimde belirlenmiş ve analiz süreci sistematik şekilde

gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, gelecekte benzer araştırmalarda kodlama güvenilirliğinin artırılması adına ikinci bir kodlayıcıyla çalışılması ve istatistiksel güvenilirlik analizlerinin uygulanması önerilmektedir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Sanatçıların yaratmış olduğu bireysel ve toplumsal sorumluluk içeren, değerleri aktaran şarkıların bireye etkisi ile bireye ve topluma yararların keşfedilmesini amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olan durum çalışması yaklaşımı seçilerek araştırma model ve hipotezlerin test edilmesi amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, dinleyicilerin bireysel ve toplumsal sorumluluk içeren, değerleri aktaran şarkıları dinlemeleri sırasında yaşadıkları deneyimlerin ve bu şarkılara karşı tutumlarına yönelik görüşlerinin derinlemesine incelenmesine imkân sağlamaktadır. Veri toplama aracı olarak seçilen yöntem odak grup görüşmesidir. Araştırmada bireysel ve toplumsal sorumluluk içeren, değerleri aktaran şarkılardan Barış Manço'dan Ahmet Bey'in Ceketini şarkısı örnek olarak seçilerek, bu tarz değer atfedilen şarkıların bireyin tutum oluşturma üzerindeki etkisi de sorgulanarak ve söz konusu şarkıların dinleyici davranışını nasıl etkilediği ve bireysel-toplumsal sorumluluklar üzerinde etkisi olup olmadığı yeni nesil tüketiciler üzerinden analiz edilecektir. Nostalji dediğimiz şarkıların özellikle üniversite öğrencileri tarafından yaygın bir biçimde kullanılmasından dolayı belirlenen ana kitle üniversite öğrencileridir. Araştırmanın evreni Barış Manço şarkılarını dinleyen üniversite öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini ise, Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcılarını, İletişim Fakültesi öğrencilerinden basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen öğrencilerden oluşturmaktadır.

3.4.1. Katılımcı Grubu

Eğitim seviyesi yüksek bireyler üzerinde yapılan araştırmalarda, kişi yönelimli çalışmalar daha fazla tercih edilmektedir. Bu araştırmada, örnekleme grubu üniversite öğrencilerinden seçildiği için kişi yönelimli yöntem kullanılmıştır. Örneklemin belirlenmesi sürecinde, amaca uygunluk ve sınırlılıklar dikkate alınarak, Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi evreninden olasılığa dayalı bir yöntemle örnekleme seçilmiştir. Araştırma örneklemi, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Sakarya

Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğrenimine devam eden lisans öğrencileri arasından, basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 7 öğrenci ile oluşturulmuştur.

3.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada tercih edilen veri toplama aracı, odak grup görüşmesidir. Bu nitel araştırma yöntemi, Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden seçilen 8 öğrenciden oluşan deney grubuyla gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesinde kullanılacak sorular, tez konusu kapsamında yapılan literatür taraması ve alanında uzman akademisyenlerle gerçekleştirilen görüşmeler ışığında hazırlanmıştır. Görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış form, dinleyici davranışlarına yönelik şarkıların etkisini ve şarkıların bireysel-toplumsal sorumluluk üzerindeki olası etkilerini analiz etmeye yönelik sorular içermektedir. Uygulanan yarı deneysel yöntemde, katılımcılara şarkıları dinleme fırsatı sunulduktan sonra, daha detaylı verilere ulaşmayı amaçlayan bir anket formu kullanılmıştır. Bireysel ve toplumsal sorumluluk, değerler içeren şarkıların dinleyici algısını ve ilk izlenimlerini keşfetmek amacıyla 7, bu şarkıların bireysel ve toplumsal sorumluluk, değerler üzerindeki etkilerini anlamlandırmak amacıyla da 7 olmak üzere, toplamda 14 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Soru formu Ek 1'de sunulmaktadır.

3.4.2.1. Odak Grup Görüşmesinin Tanımı

Nitel bir veri toplama tekniği olan odak grup görüşmeleri, son yıllarda eylem araştırmalarında giderek daha fazla tercih edilmektedir. Bu tekniğin temel dayanağı, iletişim ve sosyal psikoloji teorileridir. Sosyal bilimler alanında başlangıç niteliğindeki araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bu yöntem, pazar araştırmalarında da sıklıkla tercih edilmektedir. Sistematik veri toplama yöntemlerinden biri olan odak grup görüşmesi, sosyal bilimler alanında anketler ve yüz yüze görüşmelerle birlikte kullanılmaktadır (Kitzinger, 1995).

Bu yöntem, belli bir gruba ait sosyo-kültürel, kişisel ve toplumsal özellikler ile kullanılan uygulamalar hakkında bilgi toplamayı, yapılan davranışların arkasındaki nedenleri anlamayı amaçlayan niteliksel bir yaklaşımdır. Bireyler, amaçları ne olursa olsun farklı zamanlarda, farklı gruplarda ve mekanlarda yaşamlarını sürdürmektedir. Odak grup görüşmeleri, insanların rahat hissettikleri ve kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan

bir ortamda, önceden belirlenen bir konu üzerine düşüncelerini öğrenmek amacıyla özenle tasarlanmış tartışmalar olarak tanımlanabilir (Şahsuvaroğlu ve Ekşi, 2013).

3.4.2.2. Odak Grup Görüşmesinin Temel Özellikleri

Bireylerin davranışları, yalnız olduklarında ve bir grup içinde bulduklarında farklılık göstermektedir. Gruplar, kendi dinamiklerini oluştururken, aynı zamanda içinde yer aldıkları değerler ve kültür sistemlerinden de etkilenme eğilimindedirler. Grup süreçlerine katılmak, karar verme aşamasında bireylere kıyasla daha faydalı olabilir, çünkü gruplar sorunları daha hızlı çözmeye ve daha yaratıcı olma eğilimindedirler. Ayrıca, sorunlar için daha fazla seçenek üretebilme kapasitesine sahiptirler. Ancak, gruplar bireylere göre daha cesur kararlar alabilirler ve bu durum, grupların riskleri arasında yer alır. Bunun temel nedeni, sorunun sorumluluğunun grup üyeleri arasında dağılımı olmasıdır. Öte yandan, grup çoğunluğuna uyarak, grup üyeleri birbirlerinden etkilenebilir ve hatta birbirlerinin hatalı görüşlerini savunma eğiliminde olabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 151-152).

3.4.2.3. Odak Grup Görüşmesinin Yapılışı

Odak grup görüşmeleri dört aşamada gerçekleşmektedir (Şahsuvaroğlu & Ekşi, 2008, s. 129-130):

- 1. Aşama:** Araştırmacı, çalışacağı konuyu belirler ve bu konuları ana hatlarıyla birbirinden ayırarak önem sırasına göre analiz eder.
- 2. Aşama:** Görüşülecek bireylerin hangi özelliklere sahip olacağı, bu bireylerin seçilme amacı ve ortak nitelikleri ile görüşme sırasında hangi konuların ele alınacağı ve katılımcılara yöneltilen ana soruların belirlenmesi gerekir.
- 3. Aşama:** Odak grup görüşmesinin yapılacağı yer ve saat ile görüşmeyi yönetecek gözlemci belirlenir. Tartışılacak sorular dengeli bir biçimde katılımcılara sunularak odak grup görüşmesi yönetilir.
- 4. Aşama:** Son olarak, odak grup görüşmesi özetlenir, toplanan veriler üzerinden içerik analizi yapılır ve sonuçlar rapor haline getirilir (Çokluk ve diğerleri, 2011, s. 101).

3.4.2.4. Odak Grup Görüşmesinin Soruların Belirlenmesi

- 1. Açılış Soruları:** Her katılımcıdan kendisini kısa bir şekilde tanıtmayı ister.

2. Konuyu Tanıtıcı Sorular: Katılımcılara bir veya iki soru örneği sunulur ve her soru için ortalama 5 dakika süre tanınır. Bu soruların amacı, katılımcıları odak grup görüşmesinde tartışılacak konuya hazırlamaktır.

3. Geçiş Soruları: Katılımcılara bir veya iki soru sorulabilir ve bu aşamada verilen süre 7-8 dakikayı geçmez. Bu süreçte katılımcılar birbirleriyle fikir alışverişi yapmaya başlar.

4. Temel Sorular: Bu aşamada iki ya da üç soru sorulabilir ve katılımcılara tartışmaları için 10-15 dakika süre verilir. Katılımcılar, bu noktada araştırma sorularına odaklanırlar.

5. Araştırmaya İlişkin Sorular: Bir ya da iki soru sunulabilir ve bu sorulara yanıt vermeleri için yine 10-15 dakika süre tanınır. Süre, tartışılan konunun uzunluğuna göre ayarlanır.

6. Odak Grup Kapanış Sorusu: Son soru için 3-5 dakika süre verilir ve katılımcılardan son düşüncelerini aktarmaları istenir.

7. Bitiş Sorusu: Katılımcılara tartışmaya eklemek istedikleri bir şey olup olmadığı sorularak odak grup görüşmesi sona erdirilir (Krueger, 1998, Akt. Çokluk, Yılmaz & Oğuz, 2011, s. 101).

3.5. Araştırma Kapsamındaki Müzikler

3.5.1. Ahmet Bey'in Ceketi

Tanrı bütün kullara rızkını dağıtırken
Kimi sırtüstü yatar, kimi boştaki gezerken
Kul Ahmet erken kalkar, haydi ya nasip derdi
Kimseler anlamazdı, ya nasip ne demekti

Görsel 1: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 1. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Ahmet, diğer insanlardan farklı olarak çalışkanlığı ve sabah erken kalkmasıyla öne çıkar. “Ya nasip” sözü, Ahmet'in kadere, alın terine ve çalışmaya olan inancını yansıtır. Bu bölümde toplumun tembelliği ve Ahmet'in azmi karşı karşıya getirilir.

O mahallede herkes gömlek giyerdi

Bizim Kul Ahmet bir gün bir ceket diktirdi, diktirir ya

Görsel 2: Ahmet Bey'in Ceket Şarkısının 2. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Mahalledeki herkesin “gömlek” giymesi, sıradanlığı ve tekdüzeliği simgelerken, Ahmet'in kendisine bir ceket diktirmesi, onun bireysel farkındalığını ve farklı bir yol seçmesini anlatır. Ahmet'in bu farklılık isteği toplumun dikkatini çekmeye başlar.

Mahalleye dert oldu Kul Ahmet'in ceket

Kul Ahmet erken kalkar, haydi ya nasip derdi

Kimseler anlamazdı, ya nasip ne demektir

Herkes gömlek giyerken, Ahmet ceket giyerdi

Konu komşuya dert oldu Kul Ahmet'in ceket

Görsel 3: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısınının 3. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Ahmet'in ceketı mahallede büyük bir sorun haline gelir. Ceket, Ahmet'in diğerlerinden farklı oluşunun bir simgesi haline gelir. Toplumun normlarına uymayan bireylerin, toplumda huzursuzluk yarattığı ve diğer insanların tepkisini çektiği gösteriliyor.

Kul Ahmet erken kalkar, haydi ya nasip derdi

Kimseler anlamazdı, ya nasip ne demekti

Herkes gömlek giyerken, Ahmet ceket giyerdi

Konu komşuya dert oldu, Kul Ahmet'in ceketı

Görsel 4: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 4. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Bu bölümde önceki temalar tekrarlanıyor. Ahmet'in ceketı, sadece bir giysi değil, toplum tarafından sorgulanan bir sembol haline gelmiştir. Ahmet'in çalışma azmi ve farklı duruşu, mahalledekiler tarafından anlaşılma ve dert olarak görülmeye devam eder.

Mahalleli kahvede muhabbet peşindeyken

Leylekler lak lak edip, peynir gemisi yüklerken

Kul Ahmet erken yatar, sabaha ya kısmet derdi

Kimseler anlamazdı, ya kısmet ne demekti

Görsel 5: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 5. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Mahalleli boş vakit geçirip lak lak ederken, Ahmet'in farklı bir yaşam tarzını benimseyip çalışmaya ve nasibe inanması vurgulanır. Ahmet'in bu tavrı, toplumun çoğunluğunun kolayına kaçan ve sorumluluk almayan tavrından ayrışır.

Herkes gömlek giye dursun

Bizim Kul Ahmet ceketini bir de astarla kaplatıverdi, kaplatır ya

Görsel 6: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 6. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Ahmet'in ceketini daha da geliştirmesi, toplumdaki farkındalığını artırma çabası olarak yorumlanabilir. Burada, Ahmet'in kendi duruşunu sağlamlaştırdığı ve kendini sürekli geliştirdiği mesajı veriliyor.

Mahalleye dert oldu Kul Ahmet'in ceketı
Kul Ahmet erken yatar, sabaha ya kısmet derdi
Kimseler anlamazdı, ya kısmet ne demekti
Herkes gömlek giyerken Ahmet ceket giyerdi
Konu komşuya dert oldu Kul Ahmet'in ceketı

Görsel 7: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 7. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Bu bölüm, şarkının ana temasını tekrar ediyor. Ahmet'in yaşam tarzı ve "ceketi" mahallelinin eleştirisine maruz kalmaya devam eder. Bu eleştiriler Ahmet'i etkilemez, çünkü o, nasibine ve kısmetine inanmaktadır.

Kul Ahmet erken yatar, sabaha ya kısmet derdi

Kimseler anlamazdı, ya kısmet ne demekti

Herkes gömlek giyerken Ahmet ceket giyerdi

Konu komşuya dert oldu Kul Ahmet'in ceketı

Görsel 8: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 8. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Aynı temaların devamı niteliğindedir. Ahmet'in farklılığı, toplumun anlayışının dışında kalmaya devam etmektedir. Ahmet'in sabır ve kısmet anlayışı, çevresindekiler tarafından halen anlaşılmaz.

Bir gün bir yoksul öldü, üzöldü mahalleli
Ama bir kefen parası bulamadı mahalleli
Kul Ahmet dedi yalan dünya, çıkardı ceketini
Örttü garibin üstüne, kaldırdı cenazeyi

Görsel 9: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 9. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Ahmet'in ceketı, sadece toplumsal bir sembol değil, aynı zamanda merhametin ve yardımlaşmanın da bir göstergesi haline gelir. Mahallenin bulamadığı kefeni Ahmet, ceketıyla karşılar. Burada Ahmet'in hem maddi hem de manevi anlamda yüceliği vurgulanıyor.

Sonunda herkes anladı ya nasip ya kısmeti

Bizim Kul Ahmet birdenbire oluverdi Ahmet Bey

Ceket ise Ahmet Bey'in ceketı

İbreti alem oldu Ahmet Bey'in ceketı

Görsel 10: Ahmet Bey'in Ceketi Şarkısının 10. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Ahmet'in sabır ve çalışkanlığı sonunda karşılık bulur. Mahalleli, Ahmet'in farkını ve büyüklüğünü anlamaya başlar. "Ahmet Bey" olarak anılması, toplumun ona duyduğu saygının bir göstergesi olur. Ceketi ise bu süreçte bir ibret vesilesi haline gelir.

Sonunda herkes anladı ya nasip ya kısmeti

İbreti alem oldu Ahmet Bey'in ceketi

Meğerse tüm keramet ceketeymiş be Ahmet

Barış'a sorar isen sen bu yolda devam et

Görsel 11: Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısının 11. Bölümü

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

Şarkının finalinde, Ahmet'in nasip ve kısmet anlayışının ne kadar önemli olduğu herkes tarafından anlaşılır. Ceket, bu süreçte bir simge olarak yüceltilir. Son cümle ise Barış Manço'nun bu felsefeyi sürdürmeye devam etmesi gerektiği şeklinde bir kendine sesleniştir.

3.6. Araştırmanın Veri Analizi

Odak grup görüşmeleri sırasında katılımcılardan izin alınarak ses ve video kaydı yapılmıştır. Bu kayıtlardan elde edilen veriler analiz edilmiş ve yorumlar sunulmuştur. Görüşmelerden elde edilen bilgiler üzerine yapılan analiz sonuçları ile katılımcıların konuya dair paylaştıkları içerikler ve görüşler bulgular bölümünde detaylandırılmıştır.

3.7. Araştırma Bulguları

3.7.1. Demografik Özellikler

Odak grup çalışmasına toplamda 7 katılımcı (K1, K2, K3, K4, K5, K6 ve K7) katılmıştır. Katılımcıların 4'ü erkek (K1, K2, K3, K4) ve 3'ü (K5, K6, K7) kadındır. Yaş dağılımları

ise Őu Őekildedir: K1: 23, K2: 22, K3: 22, K4: 21, K5: 22, K6: 22, K7: 21. Tüm katılımcılar Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Lisans programı öğrencileridir.

KATILIMCILAR	CİNSİYET	YAŞ
K1	Erkek	23
K2	Erkek	22
K3	Erkek	22
K4	Erkek	21
K5	Kadın	22
K6	Kadın	22
K7	Kadın	21

Tablo 1: Demografik zellikler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.7.2. Genel Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketini Şarkısına İlişkin Bulgular

Katılımcıların Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketini Şarkısına ile ilgili bilgi düzeyini keşfetmek amacıyla Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketini Şarkısı ile ilgili bilgileri olup olmadığı sorulmuŐtur.

KATILIMCILAR	BARIŞ MANÇO- AHMET BEY'İN CEKETİ ŞARKI BİLGİSİ
K1	Hayır
K2	Hayır
K3	Hayır
K4	Hayır
K5	Hayır
K6	Evet
K7	Hayır

Tablo 2: Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkı Bilgisi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcılardan alınan cevaplara göre 1.,2.,3.,4.,5. ve 7. katılımcıların Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısı hakkında hiç bilgi sahibi olmadığı, 6. katılımcının ise az da olsa Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısı ile ilgili bilgi sahibi olduğu saptanmıştır.

KATILIMCILAR	BARIŞ MANÇO- AHMET BEY'İN CEKETİ ŞARKI DİNLEME DENEYİMİ
K1	Hayır
K2	Hayır
K3	Hayır
K4	Hayır
K5	Hayır
K6	Evet
K7	Hayır

Tablo 3: Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkı Dinleme Deneyimi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcıların Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkı Dinleme deneyimine ait tecrübelerinin olup olmadığını öğrenmek amacıyla çalışmada yer alan katılımcılara daha önce Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı şarkısını dinleyip dinlemedikleri sorusu sorulmuş; 6. katılımcının daha önce Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısını dinlediği, diğer katılımcıların ise hiçbir Barış Manço- Ahmet Bey'in Ceketı Şarkısını deneyimlemedikleri belirlenmiştir.

3.7.3. Örnek Müziklere İlişkin Bulgular

3.7.3.1. Örnek Müziklerin Kullanımı

Katılımcılara araştırmaya örnek olan müzikleri hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorulmuş; Halil İbrahim Sofrası müziği hakkında 5.,6. Ve 7. katılımcı hariç diğer katılımcıların bilgi sahibi olmadığı saptanmıştır.

ŞARKILAR	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Evet
Nane, Limon Kabuğu	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Halil İbrahim Sofrası	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Evet
Gülpembe	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Domates-Biber-Patlıcan	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Ali Yazar Veli Bozar	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Evet

Tablo 4: Örnek Müzikleri İlişkin Bilgi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Katılımcılar çalışma öncesinde kendilerinden talep edilmesi üzerine bu müzikler hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Gülpembe şarkısının ise sadece 1. katılımcının hakkında bilgi sahibi olmadığı ön çalışmada belirlenmiştir.

3.7.3.2. Örnek Müziklerin Dinleme Deneyimi

Katılımcıların Barış Manço'nun Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Nane Limon Kabuğu, Halil İbrahim Sofrası, Gülpembe, Domates-Biber- Patlıcan, Ali Yazar Veli Bozar müziklerine ait dinleme deneyimi olup olmadığını öğrenmek amacıyla çalışmada yer alan katılımcılara daha önce bu şarkıları dinleyip dinlemedikleri sorusu sorulmuş; 4., 6. ve 7. katılımcıların daha önce şarkıları dinledikleri, Gülpembe ve Domates-Biber-Patlıcan şarkılarının tüm katılımcılar tarafından deneyimledikleri belirlenmiştir.

ŞARKILAR	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7
Sarı Çizmeli Mehmet Ağa	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Nane, Limon Kabuğu	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Halil İbrahim Sofrası	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Gülpembe	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Domates-Biber-Patlıcan	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Ali Yazar Veli Bozar	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 5: Örnek Müzikleri İlişkin Dinleme Deneyimi

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

3.7.3.3. Örnek Müziklere İlişkin İzlenimler

Yapılan çalışmada katılımcılar tarafından en beğenilen şarkının “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa ve Gülpembe” olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca en çok yorum yapılan ve üzerinde konuşulan şarkılar ise “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, Halil İbrahim Sofrası, Gülpembe, Domates-Biber- Patlıcan ve Ali Yazar Veli Bozar” olduğu saptanmıştır.

“Katılımcı 1: En beğendiğim şarkı Sarı Çizmeli Mehmet Ağa şarkısı hem sözleri hem de Galatasaray’ın şampiyonluk kutlamalarında çok çalıyordu. En hakim olduğum şarkı o ayrıca insanın içerisini biraz daha kımıl kımıl eden güzel bir şarkı.

Katılımcı 2: Börü dizisinin 3. bölümünde de dinlediğim Gülpembe şarkısı benim için en beğenilen Barış Manço şarkısı ve beğenme sebebim duygusallığa hitap etmesi.

Katılımcı 3: Halil İbrahim Sofrası şarkısı, toplumsal hoşgörüyü, iyiliği ve dengeyi sağlamak, geçmişi yansıtmayı amaçlıyor ve dinleyicilerine bu isteği uyandırıyor.

Katılımcı 4: Gülpembe şarkısı. Barış Manço, bu parçayı kaybettiği annesine ithafen yazdı diye biliyorum. Bu şarkıyı seçmemdeki neden insanların kaybettiği yakınlarını hatırlaması ve onlarla alakalı anıların diri kalmasını sağlamasıdır.

Katılımcı 5: Domates-Biber-Patlıcan şarkısını beğendim. Gündelik hayattan biraz daha bahsetmesi ve ayrıca ilk başlarında biraz daha aşkla alakalı olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı 6: En beğendiğim şarkı Sarı Çizmeli Mehmet Ağa dünyanın gerçeklerinden bahsediyor.

Katılımcı 7: Gülpembe özlem uyandırır ve dinleyicilerinin ruhuna dokunur.”

Katılımcıların yine şarkılarla ilgili olarak “eğlendirici” olmanın yanı sıra “bilgilendirici” olmalarına önem verdikleri gözlemlenmiştir. “Gülpembe” şarkısının bireylere yönelik bilgiler sunması, “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa ve Domates-Biber-Patlıcan” şarkılarının ise eğlendirerek bilgi sunması dinleyicilerin değerlendirdiği özellikler arasındadır.

“**Katılımcı 1:** Sarı Çizmeli Mehmet Ağa genel olarak Türkiye özelimde durduğunu ve içerisinde çok fazla anlam içerdiğini düşünüyorum. Ayrıca Gülpembe şarkısı tam anlamı ile duygusal bağları derinden yaralayan bir şarkı olduğunu düşünmekteyim.

Katılımcı 2: Nane Limon Kabuğu küçüklüğümde videosundan da kaynaklı mutlu etmişti. Gülpembe şarkısı da her dinlediğimde hüzünlendiren bir parça.

Katılımcı 3: Gülpembe şarkısını benim için derin bir anlam taşıyor. Babaannesi adına yazdığı bu şarkıda geçmişi, kültürü ve eski günleri hissediyorum. Ayrıca Nane Limon Kabuğu ve Domates-Biber-Patlıcan da günümüz dünyasından çok daha güzel günleri anımsatıyor. Sıcacık hissettiriyor.

Katılımcı 4: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa şarkısı. Sebebi bu şarkıyla ufak yaşta tanışmam diyebilirim. Bu parça beni küçükken çok eğlendiriyordu. Pozitif ve klipi de nedense komiğime gidiyordu.

Katılımcı 5: Domates-Biber-Patlıcan, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa şarkıları etkiledi. Toplumsal yönden mesajlar vermesi ve her kesimden insanların bir şeyler alabildiği şarkılardır.

Katılımcı 6: Sarı Çizmeli Mehmet Ağa dünyadaki gerçekleri ele alan temasıyla beni etkiledi. Gülpembe şarkısı da geçen zamanın ve hatıraların insanlarda bıraktığı izleri ele aldığı için beni etkiledi.

Katılımcı 7: Gülpenbe derin özlem ve sevgi hissettiren bir şarkı geçmişe götürüyor. Domates- Biber- Patlıcan şarkısı eğlenceli bir şarkı olmasının yanı sıra derin anlamlar barındıran bir şarkıdır.”

3.7.4. Barış Manço'nun Sanatında Halkla İlişkiler Bağlamında Bireysel ve Toplumsal Sorumlulukları Etkileme Gücü

Temalar	Kategoriler	Oluşturulan Sorular
Müzikal Bilinç	Kişisel Deneyim	1. Araştırma Sorusu
Müzikal Deneyim	Kişisel Deneyim	2. Araştırma Sorusu
Ortam ve Erişim	Kültürel Ortam- Medya	3. Araştırma Sorusu
İlk İzlenim- Duygusal Etki	Duygusal Algı	4. Araştırma Sorusu
Tema Keşfi	Anlama Süreci	5. Araştırma Sorusu
Kişisel Etki	Duygusal- Bilişsel Etki	6. Araştırma Sorusu
Toplumsal İçerik	Tematik Derinlik	7. Araştırma Sorusu
Bireysel Sorumluluk	Değer- Sorumluluk Bilinci	8. Araştırma Sorusu
Toplumsal Dönüşüm	Farkındalık- Etki Düzeyi	9. Araştırma Sorusu
Roller ve Kimlikler	Toplumsal Roller	10. Araştırma Sorusu
Empati ve Sosyal Bağ	Toplumsal Empati	11. Araştırma Sorusu
Ahlaki Değerler	Ahlaki Sorumluluk	12. Araştırma Sorusu
Kolektif Hareket	Sosyal Katılım	13. Araştırma Sorusu
Mesajın Yayılımı ve Gücü	Paylaşım- Bilinç Yayılımı	14. Araştırma Sorusu

Tablo 6: Araştırma Sorularına İlişkin Kod-Tema

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Araştırma Sorusu 1: Barış Manço'nun şarkılarıyla ilgili genel bilginiz var mı?

Sorunun amacı:

Bu sorunun yöneltildiği amaç, katılımcının Barış Manço'nun müzikal kimliği, üretimleri ve sanatsal yönü hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu ortaya koymaktır.

Tüm katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarına dair genel bilgi sahibi olduklarını belirtmiştir. Bu durum, katılımcıların sanatçının müziğiyle belirli düzeyde tanışıklığa sahip olduklarını ve şarkılarının içerdiği temaları yorumlayabilecek bir birikime sahip olduklarını göstermektedir. Dolayısıyla, sonraki sorularda verilen cevaplar, bilinçli bir temele dayanmaktadır.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Görüşmecilerin büyük çoğunluğu Barış Manço'yu tanımakta ve onun Türk müzik tarihindeki yerini bilmektedir. Bu durum, kültürel hafızanın nesiller arası aktarıldığını ve Barış Manço'nun halk nezdinde güçlü bir figür olarak yer aldığını göstermektedir. Katılımcılar onun yalnızca müzisyen değil, aynı zamanda bir toplum aydını olarak da görüldüğünü vurgulamıştır.

Araştırma Sorusu 2: Barış Manço'nun şarkılarını dinleme deneyiminiz oldu mu?

Sorunun amacı:

Katılımcının Barış Manço'nun müziklerini bireysel olarak deneyimleyip deneyimlemediğini öğrenmek ve bu deneyimin sıklığını, gönüllülük düzeyini değerlendirmek hedeflenmektedir.

Tüm katılımcılar Barış Manço'nun şarkılarını dinlediklerini belirtmiştir. Bu durum, değerlendirmelerin doğrudan kişisel deneyimlere dayandığını ve katılımcıların şarkıların sözlerine, melodilerine ve ilettikleri mesaja aşina olduklarını göstermektedir. Bu deneyim, şarkıların bireyler üzerindeki etkisinin daha sağlıklı analiz edilmesine olanak tanımaktadır.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcıların neredeyse tamamı Barış Manço'yu çocukluk veya gençlik dönemlerinden itibaren dinlediklerini belirtmiştir. Bu durum, müziğin kuşaklar arası aktarım gücünü ve Barış Manço'nun halkın belleğinde yer etmiş bir figür olduğunu ortaya koymaktadır. Deneyim, çoğunlukla aile veya medya aracılığıyla edinilmiştir.

Araştırma Sorusu 3: Barış Manço'nun şarkılarını daha önce hangi ortamlarda deneyimlediniz?

Sorunun amacı:

Katılımcının Barış Manço'nun müzikleriyle temas ettiği bağlamları (aile, okul, medya vb.) öğrenmek ve bu ortamların birey üzerindeki etkisini analiz etmektir.

Katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarını ağırlıklı olarak dijital ve geleneksel medya araçları aracılığıyla deneyimlemiştir. En sık kullanılan platformlar arasında YouTube ve Spotify öne çıkarken; Radyo ve TV gibi geleneksel medya kaynakları da hala önemli bir yere sahiptir.

Bir katılımcı ayrıca şarkıları nostaljik restoran ortamlarında deneyimlediğini belirtmiş, bu da müziğin yalnızca bireysel değil sosyal ortamlarda da karşılık bulduğunu göstermektedir.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, şarkıları genellikle aile ortamında, televizyon programlarında veya radyo yayınlarında dinlediklerini belirtmiştir. Bu çeşitlilik, Barış Manço'nun müziğinin sadece bireysel değil aynı zamanda toplumsal deneyimlere de eşlik ettiğini, kültürel ortamların müzikle ilişkiyi şekillendirdiğini göstermektedir.

Araştırma Sorusu 4: Barış Manço'nun şarkılarının size ilk izlenimi ne oldu?

Sorunun amacı:

Katılımcının Barış Manço şarkılarına dair ilk duygusal ve zihinsel tepkilerini öğrenmek, bu izlenimin müziğin mesaj gücüyle ilişkisini çözümlenektir.

Katılımcıların büyük bölümü, Barış Manço'nun şarkılarında güçlü bir kültürel öğe yansıması gördüğünü belirtmiştir (%57,1 – 4 kişi). Bu, sanatçının Türk kültürünü şarkılarına başarılı bir şekilde taşıdığını ve dinleyiciler üzerinde kültürel farkındalık oluşturduğunu göstermektedir.

İkinci sırada, %28,6 oranında (2 kişi), şarkı sözlerinin anlamlı ve derin olması vurgulanmıştır. Bu durum, Barış Manço'nun yalnızca melodik değil, aynı zamanda mesaj yönünden de etkili bir müzisyen olarak algılandığını ortaya koymaktadır.

%14,3 oranındaki (1 kişi) katılımcı ise şarkıların enerjik ve pozitif bir atmosfer yarattığını ifade ederek, müziğin duygusal tonuna dikkat çekmiştir.

Genel olarak katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarının ilk izlenim itibarıyla hem anlamlı hem kültürel hem de duygusal açıdan etkileyici olduğunu belirtmiştir.

Kod-Tematik Değerlendirme:

İlk izlenimler genellikle sıcaklık, samimiyet ve anlatı gücüne yönelik olumlu duygularla tanımlanmıştır. Katılımcılar, şarkılarda masalsi ve ders verici anlatım tarzının etkileyici olduğunu vurgulamıştır. Bu durum, müziğin duygusal bağ kurma kapasitesinin yüksekliğini göstermektedir.

Araştırma Sorusu 5: Barış Manço'nun şarkılarında işlenen temaları ne kadar sürede keşfedip anlamlandırdınız?

Sorunun amacı:

Katılımcıların Barış Manço'nun şarkılarındaki tematik derinliği ne kadar sürede fark ettiklerini ve bu farkındalığın hangi aşamada oluştuğunu anlamaktır.

Katılımcıların yarısından fazlası (%57,1 – 4 kişi) hâlâ Barış Manço'nun şarkılarında bazı temaları keşfetmeye devam ettiklerini belirtmiştir. Bu, sanatçının eserlerinin çok katmanlı ve derin içerik barındırdığını, dinleyicilerin zamana yayılan bir süreçte yeni anlamlar bulduğunu göstermektedir.

2 kişi (%28,6) şarkıları tekrar dinledikçe temaları daha iyi anladığını ifade etmiş; bu da zamanla artan bir kavrayış sürecine işaret etmektedir.

1 kişi (%14,3) ise birkaç şarkı dinledikten sonra temaları anlamaya başladığını belirterek, bazı dinleyicilerin nispeten hızlı bir farkındalık geliştirdiğini göstermektedir.

Genel olarak, Barış Manço'nun şarkılarının temaları, dinleyiciler tarafından farklı hızlarda ve derinlikte keşfedilmekte; bu da sanatçının müziğinin zamana yayılan ve çok boyutlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Birçok katılımcı, şarkıların anlamını ilk dinleyişte tam kavrayamadığını, zamanla yaşanmışlıklar ve olgunlaşma süreciyle şarkıların altında yatan mesajların farkına vardığını belirtmiştir. Bu da Barış Manço'nun eserlerinin çok katmanlı yapısını ve uzun vadeli etki gücünü göstermektedir.

Araştırma Sorusu 6: Barış Manço'nun şarkılarından en çok hangileri sizi etkiledi ve neden?

Sorunun amacı:

Katılımcının en çok etkilendiği şarkıyı ve bu etkileşimin nedenlerini öğrenerek bireysel bağlamda müziğin anlamını değerlendirmektir.

Sarı Çizmeli Mehmet Ağa, toplumsal gerçekleri ele alan teması ve çocukluk anılarıyla pozitif, eğlenceli bir izlenim bırakması nedeniyle sıkça tercih edilmiştir. Bazı katılımcılar bu şarkıyı erken yaşta tanınmanın etkisiyle özel bir bağ kurduklarını belirtmiştir.

Gülpembe şarkısı, derin bir özlem, sevgi ve geçmişle bağ kurma temalarıyla duygusal açıdan güçlü bir etki yaratmıştır. Katılımcılar, şarkının aile bağlarını, kültürü ve nostaljiyi yansıttığını vurgulamıştır.

Domates-Biber-Patlıcan, eğlenceli yapısının yanı sıra içinde toplumsal mesajlar ve derin anlamlar barındırması nedeniyle beğenilmiştir.

Nane Limon Kabuğu da özellikle çocukluk anıları ve sıcak, neşeli hissiyatıyla katılımcılar üzerinde olumlu izlenimler bırakmıştır.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar arasında “Gülpembe”, “Dönence” ve “Ahmet Bey’in Ceketini” gibi şarkılar öne çıkmıştır. Bu şarkılar hem melodik yapıları hem de taşıdıkları toplumsal mesajlar nedeniyle etkileyici bulunmuştur. Özellikle bireysel kayıplar, pişmanlık ve vicdan gibi temaların yoğun biçimde hissedildiği ifade edilmiştir.

Araştırma Sorusu 7: Barış Manço’nun şarkılarında toplumla ilgili yeterli mesajların yer aldığını düşünüyor musunuz?

Sorunun amacı:

Barış Manço’nun eserlerinde toplumsal farkındalık yaratacak nitelikte mesajlar bulunup bulunmadığını değerlendirmektir.

Tüm katılımcılar, Barış Manço’nun şarkılarında topluma dair anlamlı ve yeterli mesajlar bulunduğunu belirtmiştir. Bu, sanatçının eserlerinin sadece eğlence amacı taşımadığını, aynı zamanda toplumsal bilinç uyandırma ve değerler aktarma fonksiyonunu da güçlü şekilde yerine getirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, şarkıların çeşitli sosyal konulara dikkat çektiğini ve bu yönüyle etkili bir iletişim aracı olduğunu vurgulamıştır.

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, Barış Manço’nun eserlerinde ahlaki değerler, adalet, eşitlik gibi konulara sıkça yer verdiğini belirtmiştir. Toplumsal mesajların doğrudan değil, dolaylı yollarla verildiği ve bu durumun daha kalıcı etki yarattığı yönünde yorumlar yapılmıştır.

Araştırma Sorusu 8: Barış Manço’nun şarkıları bireylerin kişisel sorumluluk algısını nasıl etkiler? (Örneğin, “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” şarkısı bireylere adalet veya eşitlik konularında bir mesaj veriyor mu?)

Sorunun amacı:

Şarkıların bireylerin kişisel davranışları ve ahlaki sorumlulukları üzerindeki etkisini ölçmektir.

Katılımcılar, Barış Manço’nun şarkılarının kişisel sorumluluk algılarını olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

“Katılımcı 1: “Gülpembe” şarkısında derin bir özlemin olduğu ve insanın içerisini sarstığını düşündüm.

Katılımcı 2: “Nane Limon Kabuğu” şarkısı hastalıklar için çocukların içmekte zorlanacağı bir içeceği onlara sevdirmesi yönünden güçlü bir etkiye sahip.

Katılımcı 3: “Gülpembe” şarkısı, toplumdaki ortak acılar adına düşündürdü. Ölüm herkesin yattığı bir acıdır ve bu noktada empatinin önemini de düşündürüyor. Her acı aynı olsa da hissi ve önemi kişiden kişiye, geçmişten geçmişe farklıdır.

Katılımcı 4: “Nane Limon Kabuğu” şarkısı kişinin kendi sağlığını düşünmesini sağlıyor ve kendine karşı sorumluluğunu hatırlatıyor.

Katılımcı 5: Genel olarak kültürel ve toplumsal öğeleri çok fazla barındırmasından kaynaklı herkesin bir şeyler alabildiği şarkılardır ve bu şarkıları kendi içinde sezimleyip topluma ona göre bir sorumluluk katabilir.

Katılımcı 6: “Nane Limon Kabuğu” şarkısıyla insanların basit hastalıklara küçük sıkıntılara çok kolay çözümler bulabileceğini anladım. Yaşamın zorluklarına geleneksel yöntemlerle çözümler bulunabileceğini daha net bir şekilde fark ettim.

Katılımcı 7: Şarkılarında genellikle eşitlik kul hakkı yememe, işini iyi yapma gibi durumlardan bahsetmiştir ve insanlara bunların mesajını vermiştir”

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, özellikle “Ahmet Bey’in Ceketi” gibi şarkıların bireye ait eylemlerin sonuçlarını düşündürdüğünü ifade etmiştir. Şarkıların dolaylı yoldan bireye ayna tuttuğu ve sorumluluk bilincini tetiklediği görüşü yaygındır.

Araştırma Sorusu 9: Barış Manço’nun şarkılarındaki toplumsal mesajlar, dinleyicilerin toplumsal olaylar ve sorunlara karşı tutumlarını değiştirmede ne kadar etkilidir? (Örneğin, “Halil İbrahim Sofrası” şarkısındaki paylaşma vurgusu dinleyiciyi nasıl etkiler?)

Sorunun amacı:

Toplumsal mesajların birey üzerindeki davranışsal dönüşüm etkisini sorgulamaktır.

Katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarındaki toplumsal mesajların, toplumsal olaylara ve sorunlara karşı tutumlarını çoğunluk olarak olumlu yönde etkileyebileceğini ifade etmişlerdir.

“Katılımcı 1: “Gülpembe” aşka ve özleme bakış açımı değiştirebilir

Katılımcı 2: “Nane Limon Kabuğu” şarkısı toplumsal sorunlara o kadar değişmeye de sorumluluk bilinci yönünden beni etkilemişti.

Katılımcı 3: “Domates- Biber- Patlıcan” şarkısı, toplumsal sorunlara ve gelenekselciliğe karşı verilen bu savaşta gelenekselciliğin tarafındadır. İnsanların değiştirilmeye çalışan ruhlarına sahip çıkmaktadır ve sanatçıyı ölümsüzleştirir.

Katılımcı 4: “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” şarkısındaki Mehmet Ağa'nın halka olan tutumunu anlatmıştır. Şarkı Ağa'nın önemli bir rol model olması sağlamış, dinleyici de hayranlık uyandırmıştır.

Katılımcı 5: “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa ve Gülpembe” bence fazlasıyla etkilidir. Tutumları değiştirir.

Katılımcı 6: “Halil İbrahim Sofrası” şarkısı toplumsal olaylara karşı tutum değiştirme konusunda içerdiği mesajlardan dolayı oldukça etkilidir.

Katılımcı 7: Barış Manço şarkıları verdiği mesajlar şarkı sözleri anlamlı ve mesaj barındıran şarkılardır fakat insanların davranışlarını değiştirmede etkisi olduğunu düşünmüyorum.”

Kod-Tematik Değerlendirme:

Görüşmeciler, şarkıların doğrudan aktivizme yönlendirmese de bireyde içsel bir sorgulama yarattığını belirtmiştir. Bu sorgulamanın zamanla tutumlara yansıdığı ve özellikle genç dinleyicilerde empati geliştirdiği ifade edilmiştir.

Araştırma Sorusu 10: Barış Manço'nun eserleri, dinleyicilerde toplumdaki bireylerin rollerine ve sorumluluklarına dair farkındalık yaratır mı? (Örneğin, “Ahmet Bey'in Ceketini” şarkısı bireylerin toplumda üstlendikleri rollere bakışını nasıl etkiler?)

Sorunun amacı:

Toplumsal rollerin sanat aracılığıyla bireylere nasıl aktarıldığını değerlendirmektir.

Araştırmaya katılan çoğu katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarının dinleyicilerde toplumdaki bireylerin rollerine ve sorumluluklarına dair farkındalık yaratacağını belirtmiştir.

“**Katılımcı 1:** Evet birden fazla sorumluluk ve tutumluluk yarattığını düşünüyorum.

Katılımcı 2: Bence farkındalık yaratır. Çünkü içerdiği mesajlar topluma değinen ve gerçekçi mesajlar içermektedir.

Katılımcı 3: Bence yaratır. Eğer dinleyici, sanata ve düşünmeye elverişliyse elbette ki etkilenecektir.

Katılımcı 4: Bence farkındalık yaratır. “Müzik ruhun gıdasıdır” lafına katılan bir insanım. Müzikte ne tüketirsek sorumluluk algımızda ve rol modellerimizde değişiklikler olacaktır. Barış Manço'nun eserleri de geçmişten bugüne kadar birçok insan tarafından dinlenmiş ve kendi türündeki simgelerden bir haline gelmiştir.

Katılımcı 5: Evet yaratır. Çünkü herkesin farklı bir şeyler algılayıp öyle yorumlanmasını ve yorumlamayı yükseltir.

Katılımcı 6: Bence farkındalık yaratır. İçerdiği toplumsal mesajlar dinleyiciyi oldukça etkileyebilecek türdendir.

Katılımcı 7: Farkındalık yaratabilir fakat insanların tutumlarını değiştirebileceğini sanmıyorum.”

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarında yer alan karakterlerin toplumun aynası olduğunu, bu karakterler üzerinden bireysel rollerin ve görevlerin sorgulandığını belirtmiştir. Ahmet Bey karakteri bu bağlamda örnek olarak sıkça kullanılmıştır.

Araştırma Sorusu 11: Barış Manço'nun şarkıları, toplumun farklı kesimleri arasında empati ve anlayış geliştirme konusunda etkili midir? (Örneğin, “Sarı Çizmeli Mehmet Ağa” şarkısı toplumsal farklılıklar konusunda bir empati yaratır mı?)

Sorunun amacı:

Şarkıların farklı sosyal gruplar arasında köprü kurma potansiyelini incelemektir.

Katılımcıların çoğu, Barış Manço'nun şarkılarının toplumda olumlu bir imaj ve itibar oluşturulmasına katkı sağlayabileceğini düşünmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların yanıtları yer almaktadır:

“Katılımcı 1: Şarkıların olumsuz herhangi bir yönü olduğunu düşünmüyorum hem toplumu birleştiren hem de şarkılarının içerisinde güzel anlamlar buldurmuştur.

Katılımcı 2: Bazı şarkıları etkiliyken bazıları hitap etmez. Şarkıdan şarkıya değişiklik gösterir.

Katılımcı 3: Kimine olumlu, kimine olumsuz etkiler. Kimi bu şarkıları dinleyerek empatiye daha da çok zarar vermek isterken; kimi ise bu şarkıları dinleyerek çok daha iyi bir insan olmak için çaba sarf edebilir.

Katılımcı 4: Etkilidir. Şarkıları da olumlu etkiler bırakmıştır. Kişinin kendi ve çevresine derinlemesine düşünmesini sağlamıştır.

Katılımcı 5: Bence olumlu şekilde etkiler. Çünkü her kesimden insan farklı algılar.

Katılımcı 6: Olumlu etki yaratır insanların daha farkında olmasını sağlar.

Katılımcı 7: Olumlu etkileri olabilir.”

Kod-Tematik Değerlendirme:

Birçok katılımcı, Barış Manço'nun eserlerinin sınıf, yaş, cinsiyet fark etmeksizin herkese hitap ettiğini, bu nedenle ortak bir empati alanı oluşturduğunu vurgulamıştır. Toplumsal hoşgörü kültürünün gelişmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Araştırma Sorusu 12: Barış Manço'nun sanatında ele alınan temalar, bireylerin ahlaki sorumluluklarını nasıl şekillendirir? (Örneğin, “Ali Yazar Veli Bozar” şarkısı bireylerde adalet ve hakkaniyet duygusu oluşturur mu?)

Sorunun amacı:

Sanatın ahlaki değer inşasındaki rolünü anlamaya yöneliktir.

Katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarının toplumsal sorumluluk ve bireysel farkındalık açısından diğer sanat ve iletişim araçlarına göre daha etkili olabileceğini ancak bu şarkıların daha geniş kitlelere ulaşması için tanıtım ve farkındalık oluşturma çalışmalarının yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

“**Katılımcı 1:** Genel olarak şarkılarını dinlerim ve ahlaki değerlere sahip çıktığımı düşünüyorum.

Katılımcı 2: Ahlaki sorumlulukları anlamak için tek seferlik dinlemeler yeterli olmaz. Şarkıları hissederek dinlemek önemli.

Katılımcı 3: Olumlu etki eder. Gerçekten harika şarkılar ve sesi huzur verici.

Katılımcı 4: Gülpembe şarkısından örnek vermek gerekirse şarkıda ele alınan melankolik tema ölümü ve yakınların kaybını hatırlatmaktadır. Yaşayan yakınlarımıza daha sıkı tutunarak onlara karşı daha sevgi ve saygılı olmamızı sağlamaktadır.

Katılımcı 5: Barış Manço'nun şarkıları herhangi bir şekilde kötü öge içermez. Ayrıca şarkılar insanların yaşayış biçimlerinden kesitler paylaşır.

Katılımcı 6: Şarkıları ilk dinlediğimiz zamanlarda asıl temayı anlamayabiliriz ama şarkıları dinledikçe vermek istediği mesajlar daha anlaşılır olur. Bu durumda da ele alınan temalar hayatı daha farkında olarak yaşamamıza olanak sağlayabilir.

Katılımcı 7: “Halil İbrahim Sofrası” şarkısında masanın bolluğundan ve herkesin yeri olduğundan bahsetmektedir. Toplumu kucaklayıcı bir yapıya sahiptir.”

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, şarkılarda dolaylı biçimde verilen ahlaki derslerin (dürüstlük, pişmanlık, merhamet gibi) bireysel değer oluşumunda etkili olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, Barış Manço'nun didaktik olmayan ama öğretici bir üslup benimsediğini ortaya koymaktadır.

Araştırma Sorusu 13: Barış Manço'nun eserleri, bireylerde sosyal sorumluluk projelerine ve kolektif harekete katılma motivasyonu yaratır mı? (Örneğin, "Nane Limon Kabuğu" şarkısı sağlık konusundaki sorumluluk algısını etkiler mi?)

Sorunun amacı:

Şarkıların kolektif bilinç ve sosyal dayanışmaya etkisini sorgulamaktır.

Katılımcılar, Barış Manço'nun şarkılarının bireylerin toplumdaki kişisel sorumluluk ve rollerine dair algılarına olumlu yönde katkıda bulunacağını belirtmiştir.

"Katılımcı 1: Bireyin toplumda nasıl bulunduğu kendisini nereye ait hissettiği gibi konulara değinmiştir

Katılımcı 2: "Nane Limon Kabuğu" gibi şarkılar sorumluluk bilinci için önemlidir.

Katılımcı 3: "Sarı Çizmeli Mehmet Ağa" toplumsal rollere yönelik algılara olumlu etki sağlayabilir. Herkes eşittir ve eşit kalmalıdır sözünü düşündürür.

Katılımcı 4: "Sarı Çizmeli Mehmet Ağa" bir taşra kahramanı olarak ciddi bir motivasyon kaynaklarından biridir. Kıbrıs yöresinden bir karakter olmasına rağmen fındık üreticisi yakınlarımda ciddi bir yer edinmiştir.

Katılımcı 5: "Gülpeembe" şarkısında hem toplumdan kesitler alarak aynı zamanda da insanın içerisinde hem aşk duygularını barındırabilir hem de özlem duygusunu barındırır.

Katılımcı 6: Evet, sağlar. Bireylerin yanlış yaptığı şeylere doğru bir yön verilebilir.

Katılımcı 7: Gençlerde bu tür duyguları barındırabilir yaşı büyük olanlarda sanmıyorum."

Kod-Tematik Değerlendirme:

Görüşmecilerin çoğu, şarkıların bireyi sorgulattığını ve pasif konumdan aktif bir yurttaş rolüne geçmeye teşvik ettiğini belirtmiştir. Özellikle dayanışma, yardımlaşma temaları, kolektif hareketin zeminini oluşturacak bir duyarlılık yaratmaktadır.

Araştırma Sorusu 14: Barış Manço'nun şarkılarındaki mesajlar, dinleyicilerin bireysel ve toplumsal sorumluluklarını daha geniş bir çevreye yayma ve paylaşma isteği oluşturur mu? Hangi şarkılar bu anlamda daha etkilidir?

Sorunun amacı:

Sanatsal mesajların sosyal etki zinciri içinde yayılım gücünü ve bu yayılımın şarkı bazında etkinliğini ölçmektir.

Katılımcıların, Barış Manço'nun şarkılarındaki mesajları kendi istekleri doğrultusunda çevreleri ve aileleriyle paylaşacakları belirlenmiştir.

“Katılımcı 1: Daha geniş bir çerçeve ile baktığını düşünmekteyim insan dinledikten sonra bazen aklına illaki bir yerlerde düşebiliyor.

Katılımcı 2: Ailemle ve sevdiklerimle paylaşmayı severim.

Katılımcı 3: ‘‘Sarı Çizmeli Mehmet Ağa’’ bu konuda etkilidir. Yayma isteği uyandırır.

Katılımcı 4: ‘‘Gülpembe’’ kesinlikle oluşturur. Bu şarkıda bana hediye olarak gelmiştir. Anısı büyüktür diyebilirim. Benim de paylaştığım 2 insan olmuştur.

Katılımcı 5: Oluşturur. Ailemle ve sevdiklerimle sevdiğim şarkıları paylaşabilirim.

Katılımcı 6: Paylaşma isteği oluşturuyor. ‘‘Gülpembe’’ şarkısını hikayesinden dolayı paylaşırım.

Katılımcı 7: Yakın çevremle şarkıları hakkında konuşmalar ve yorumlar olumlu yönde geçiyor.’’

Kod-Tematik Değerlendirme:

Katılımcılar, ‘‘Ahmet Bey’in Ceketı’’ ve ‘‘Halil İbrahim Sofrası’’ gibi şarkıların güçlü mesajları nedeniyle çevrelerinde tartışıldığını, paylaşıldığını ve bazen örnek davranışlara dönüştüğünü ifade etmiştir. Bu da sanatın yalnızca bireysel değil toplumsal dönüşüm aracı olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Yapılan araştırma sonucunda Barış Manço'nun “Ahmet Bey'in Ceketı” şarkısı ve Manço'nun sanatında yer alan farklı eserlerin, bireylerin kendilerine ve çevrelerindeki insanlara karşı geliştirdikleri davranışsal ve düşünsel etkiler bağlamında çeşitli perspektifler sunduğu gözlemlenmiştir. Araştırmada, Manço'nun sanatında işlenen bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı eserlerin, bireyler üzerinde yarattığı etkiler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Manço'nun eserlerinde yer alan bireysel ve toplumsal sorumluluk temalarının, bireylerin bu sorumlulukları üstlenerek hem kendilerine hem de çevrelerindeki insanlara karşı olumlu bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Şarkıların derin anlamlar barındırması ve dinleyiciler tarafından çevreleriyle paylaşılma eğilimini artırması, bu etkinin güçlendiğini göstermektedir. Türkiye'de henüz keşfedilmeye başlanan bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların deneyimlenmesi, dinleyicilerin bu sorumluluklarının farkına varmaları ve bunları yerine getirmeleri üzerinde yadsınamaz bir etki yaratmaktadır. Araştırma katılımcıları, bu deneyimden mutluluk duyduklarını, şarkıları dinlerken keyif aldıklarını ve bu deneyimlerini arkadaşları, aileleri ya da çevrelerindeki diğer bireylerle paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Bu ifadeden elde edilen sonuçla, bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların bireylerin toplumsal normlar karşısındaki duruşlarını ve kimliklerini sorgulanmalarına da etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumun meydana gelmesinin nedeninin, bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların katılımcılar tarafından ilk defa dinlenilmesi, sözlerine dikkat edilerek ne tarz bir mesaj vurgulandığına dikkat etmesi, merak uyandırıcı ve heyecan verici şarkılar olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde dinleyiciler, üzerinde fazla düşünmeyi gerektirmeyen, sade ve kısa sürede tüketilebilen şarkılar dinlemekten hoşlanmaktadır. Bu tür eserler, popüler kültür bağlamında dinleyicilere önemli faydalar sağladığından, dinleyiciler genellikle mevcut durumda en çok tercih edilen şarkılara yönelmektedir. Katılımcılar Manço'nun şarkılarını dinlemenin, bireysel ve toplumsal normları, bunun fonksiyonlarını ve elemanlarını öğrenmenin sürükleyici, eğlenceli ve farkındalık yaratmasında önemli olduğunu belirtmiştir. Araştırmadan toplanan veriler incelendiğinde, bireysel ve toplumsal sorumluluk temalarını işleyen şarkıların, daha sade ve çabuk tüketilebilen eserlerle karşılaştırıldığında, toplumsal meseleler ve problemler karşısında bireylerin tutumlarını

değiştirme konusunda daha güçlü bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların, bu normlar hakkında yeteri kadar bilgi verdiğini, normlar hakkında zengin bir içerik barındırdığı ve farkındalık yaratma aşamasında dinleyiciye normlar karşısındaki tutumunun olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Manço'nun bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıları dinleyiciler tarafından yarattığı güçlü duygular bakımından ilgi çekici bulunmuştur. Dinleyiciler Manço'nun şarkılarını dinlemenin yorucu olmadığını, dinleyicilerini olumlu yönde etkileyen ve dinleyicilerin bu şarkıları yakın arkadaş çevresi ve ailesiyle paylaşması yönünde hareket ettirdiği bu sayede toplumsal normların bireylerin topluma, toplumların bireye karşı olan sorumlulukların farkına varılmasında etkili şarkılar olduğunu belirttikleri saptanmıştır.

Sonuç olarak bu araştırma günümüz teknolojisinin ve çağımızın hızlı bir biçimde değişime ve gelişime uğradığı tüm bu değişim ve gelişim döneminde çıkmayan bireysel ve toplumsal sorumluluk temaları şarkıların, normlarımızı hatırlattığı, dinleyicilerde bireylerin topluma, toplumun bireylere karşı olan sorumluluklarını farkına varmalarında yardımcı olduğu, nesilden nesile aktarılan sorumlulukların şarkılarla içeriğini koruyabileceğini ve ön plana çıkabileceğini göstermiştir.

Bütün bunların yanı sıra, popüler kültür imajı çizen şarkıların bireysel ve toplumsal sorumluluk mesajlarını içermemesi, dinleyicilere birey ve topluma karşı sorumluluklarını hatırlatması karşısında yetersiz kalması, dinleyicilerde farkındalık yaratması konusunda beklentilerin tam anlamıyla karşılanmamasına sebep olabilmektedir. Araştırma sonucunda, dinleyicilerin Barış Manço hakkında genel bir bilgiye sahip olmalarına rağmen Manço'nun şarkılarını deneyimlemedikleri ve söz konusu olan şarkılardan haberdar olmadıkları saptanmıştır. Bu sebeple Manço ve bunun gibi bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkılar üreten ve söyleyen sanatçıların tanıtım faaliyetlerinin yapılması ve bireylerin bu tarz sanatçılardan ve şarkılar hakkında bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması gerektiği belirlenmiştir. Araştırmadaki verilerden görüldüğü üzere Manço'nun bireysel ve toplumsal sorumluluk temalı şarkıların dinleyicilerde davranış ve tutum değişikliği oluşturabileceği, bireylerin topluma karşı, toplumun da bireylere karşı olan sorumlulukların farkına varmasında etkileri olabileceği tahmin edilmektedir. Bu veriler doğrultusunda Manço ve Manço gibi bireysel-toplumsal sorumluluk temalarını işleyen sanat-sanatçıların ürettikleri şarkıların dinleyici üzerinde

etkisi, davranış ve tutum değişikliği oluşturmadaki gücü konusunda araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aça, M. (2019). Toplumsal değerlerle normların öğretilip hatırlatılmasında Barış Manço'nun rolü. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12 (26), 286-291.
- Akkoç, A. (2019). Tüketim Toplumunun Toplumsal Değerler Üzerindeki Etkisi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 1-25.
- Altunışık, M. A. (2018). Bireysel-Toplumsal Farklılıklar ve Ahlâkî Görecelik Sorunu. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(10), 261-282.
- Bloch, M. (1961). *Feudal society* (L. A. Manyon, Trans., p. 45). University of Chicago Press. (Original work published 1939)
- Ceylan, T. (2012). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol / Social Status and Role in the Analysis of Social System. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1).
- Coşkun, P. Z. B. A. V. A. . (2011). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Etik. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(1).
- Coşkun, Seyit. "Aristoteles ve Kant'ta Sorumluluk". *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, sy. 28 (Aralık 2019): 87-100.
- Coşkun Keskin, S., & Akyıldız, M. (2021). Barış Manço Şarkılarında Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), 153-186.
- Cutlip, S. M., Center, A. H., & Broom, G. M. (2006). *Effective public relations* (9th ed., pp. 212-230). Pearson Education.
- Çetin, E. (2022). Toplum ve Kültürün Pandemi Sürecinde Değişime Olan Etkileri: Sosyolojik Bir Analiz. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15(37), 318-333.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4 (1), 95-107
- Demir, A. B. (2020). Murray Bookchin'de Toplumsal Ekoloji ve Toplumsal Dönüşüm. *Dört Öge*(18), 97-111.
- Emre, H. (2012). Türk Milli Kültürüne Ait Destan Efsane ve Anlatılarda Sıkça Geçen Formel Sayıların Barış Manço Şarkılarındaki Yeri. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 639-647.
- Erdoğan, E., & Erdem, R. (2017). Hemşirelerin Bireysel Sosyal Sorumluluk Düzeyleri İle Yaşam Doyumunun Demografik Değişkenlere Göre Araştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(28), 293-312.

- Erdoğan, G. (2019). Türk Popüler Müzik Tarihinde Barış Manço'nun Yeri ve Önemi (1960-1980). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 105-116.
- Erentürk, M. K. (2021). İşletme ve Toplum İlişkileri Bakımından Sosyal Sorumluluk Kavramının Önemi ve Kapsamı. Dünya İnsan Bilimleri Dergisi, 2021(2), 56-67.
- Eren, S. (2007). Toplumsal Norm, Ahlak ve Din. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 11(2), 289-316.
- Gedik, Y. (2020). Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Tanımları, Tarihi, Teorileri, Boyutları ve Avantajları Üzerine Kuramsal Bir Çerçeve. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 265-304.
- Gedikçi Öndoğan, A. (2021). Paydaş Yönetimi Yaklaşımı Doğrultusunda Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) ve Halkla İlişkilerin Rolü. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 24(2), 528-539.
- Giddens, A. (1984). The Constitution of Society: Outline Of The Theory Of Structuration (p. 112). University of California Press.
- Grunig, J. E., & Hunt, T. (1984). Managing public relations. Holt, Rinehart & Winston. (pp. 95-105)
- Güçlü, N., Paksoy, E. E., & Tetik, S. (2015). Liderlik Kapasitesi: Okul Yöneticilerinin Sosyal Sorumluluk Davranışlarının Belirlenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(1), 70-85.
- Hoşut, S. (2018). KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İLETİŞİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(1), 101-128.
- Işık, A. G. V. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Değiştirdiği Çalışma Kavramı ve Yeni Bir Çalışma Alanı Olarak Sosyal Girişimler. Sosyal Güvenlik Dergisi, 3(1).
- İbicioğlu, .P., Özmen, Ö. İ., & Taş, Y. (2009). Liderlik Davranışı ve Toplumsal Norm İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 1-23.
- Karatepe, S., & Ozan, M. S. (2017). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal İtibar İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 8(2), 80-101.
- Karlı, B. (2014). Toplumsal Birlikteliklerde Öncelikler: Kabullenme ve Dışlamanın Sosyo-Psikolojik Temelleri (Alevilik-Sünnilik Örneği). Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 99-136.
- Kitzinger, J. (1995). "Qualitative Research: Introducing Focus Groups", British Medical Journal, 311, 299-302.

- Kömcü, S. (2022). Values in Barış Manço's Songs. *Osmangazi Journal of Educational Research*, 9(2), 22-50.
- MacIntyre, A. (1981). *After Virtue: A Study In Moral Theory* (p. 45). University of Notre Dame Press.
- Nirun, N., & Özönder, M. C. (1988). Türk Sosyo-Kültür Yapısı İçindeki Normlar ve Fonksiyonları. *Erdem*, 5(11), 339-354.
- Olçar, K. (2023). Sivil Toplum Örgütlerinin Kavramsal ve Tarihsel Gelişimi. *İzlek Akademik Dergi*, 5(2), 42-57.
- Öksüz, B. (2014). Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk İlişkisi: Halkla İlişkiler Öğrencilerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*, 8(3), 55-75.
- Önal, G. F. (2023). Sembolik etkileşim bağlamında müzik: Barış Manço örneği. *Milli Folklor*, 18(140), 143-154.
- Özen, Y. (2010). Kişisel Sorumluluk Bağlamında Öznel ve Psikolojik İyi Oluş Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(4), 46-58.
- Özmete, E., & Algan, T. (2021). Sosyal Hizmet Uygulamalarında Bireysel ve Toplumsal Değerlerin İşlevselliğine Kavramsal Bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 357-382.
- Sezgin, M., & Çetin, H. (2022). Halkla İlişkiler Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine Yönelik Bir İçerik Analizi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 96-110.
- Sönmez, A., Arıker, Ç., & Toksoy, A. (2016). Dünya'da ve Türkiye'de Sosyal Girişimciliğin Gelişimi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37 Girişimcilik Özel Sayısı), 102-121.
- Şahsuvaroğlu, T., Ekşi, H. (2008). Odak Grup Görüşmeleri ve Sosyal Temsiller Kuramı, *Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Şişman, Y. (2017). Türkiye'de Sosyal Politikanın Dünü, Bugünü: Hayırseverliğin Kurumsallaşması mı? Gelişim mi? *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-22.
- Turanalp, M. F. (2019). Şarkılarla Dinî ve Ahlakî Değer Aktarımı: Barış Manço Örneği. *Bilimname*, 2019(37), 685-724.
- Turğut, F. (2017). Tarihsel Süreçte Aile Kurumunun Dönüşümü ve Geleceğine Yönelik Çıkarımlar. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 93-117.

Yay, S. (2015). Tarihsel Süreçte Türkiye’de Sosyal Devlet. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 3(9), 147-162.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Zengin, M., & Arslan İçöz, E. (2018). Dini, Felsefi, Psikolojik Boyutlarıyla Vicdan ve Değerler Eğitimindeki Yeri. Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi(10), 323-345.

<https://www.youtube.com/watch?v=xKaBFwWiHWA> (E.T. 16/10/2024)

EK

Merhaba. Benim adım Remzi Bayar ve Sakarya Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisiyim. Barış Manço'nun sanatında bireysel ve toplumsal sorumlulukları etkileme gücü üzerine bir araştırma yapmaktayım ve sizinle bu konudaki düşünceleriniz hakkında konuşmak istiyorum. Bu nedenle görüşme sürecinde paylaşacağınız düşünceleriniz oldukça önemli ve araştırmam açısından yol gösterici olacaktır.

1. Bu görüşmede paylaşacağınız tüm bilgiler gizli olup, sadece benim ve danışmanlık aldığım hocalarım tarafından bilinecektir.
2. Barış Manço'nun sanatını ve şarkılarındaki temaları dikkatlice incelemeniz araştırma açısından büyük önem taşımaktadır.
3. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Sorular

1. Barış Manço'nun şarkılarıyla ilgili genel bilginiz var mı?
2. Barış Manço'nun şarkılarını dinleme deneyiminiz oldu mu?
3. Barış Manço'nun şarkılarını daha önce hangi ortamlarda deneyimlediniz?
4. Barış Manço'nun şarkılarının size ilk izlenimi ne oldu?
5. Barış Manço'nun şarkılarında işlenen temaları ne kadar sürede keşfedip anlamlandırdınız?
6. Barış Manço'nun şarkılarından en çok hangileri sizi etkiledi ve neden?
7. Barış Manço'nun şarkılarında toplumla ilgili yeterli mesajların yer aldığını düşünüyor musunuz?
8. Barış Manço'nun şarkıları bireylerin kişisel sorumluluk algısını nasıl etkiler?
9. Barış Manço'nun şarkılarındaki toplumsal mesajlar, dinleyicilerin toplumsal olaylar ve sorunlara karşı tutumlarını değiştirmede ne kadar etkilidir?
10. Barış Manço'nun eserleri, dinleyicilerde toplumdaki bireylerin rollerine ve sorumluluklarına dair farkındalık yaratır mı?
11. Barış Manço'nun şarkıları, toplumun farklı kesimleri arasında empati ve anlayış geliştirme konusunda etkili midir?
12. Barış Manço'nun sanatında ele alınan temalar, bireylerin ahlaki sorumluluklarını nasıl şekillendirir?

13. Barış Manço'nun eserleri, bireylerde sosyal sorumluluk projelerine ve kolektif harekete katılma motivasyonu yaratır mı?

14. Barış Manço'nun şarkılarındaki mesajlar, dinleyicilerin bireysel ve toplumsal sorumluluklarını daha geniş bir çevreye yayma ve paylaşma isteği oluşturur mu? Hangi şarkılar bu anlamda daha etkilidir?

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Remzi BAYAR	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	İletişim Fakültesi
Bölümü	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık
Makale ve Bildiriler	
1. Bayar. R. (2024). Hayvana Şiddet Haberlerinde Şiddet Görüntülerinin Kullanımı: Kedi Eros Örneği , 3. Uluslararası Topkapı Kongresi, İstanbul, 435-441.	
2. Bayar R. (2024). İnsana Yönelik Şiddet Haberlerinde Görsel İçerik Kullanımı: Motokurye Ata Emre Akman Vakası Üzerine Niteliksel Bir İnceleme , ICSHSR 7. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi, Saraybosna, 44-53.	